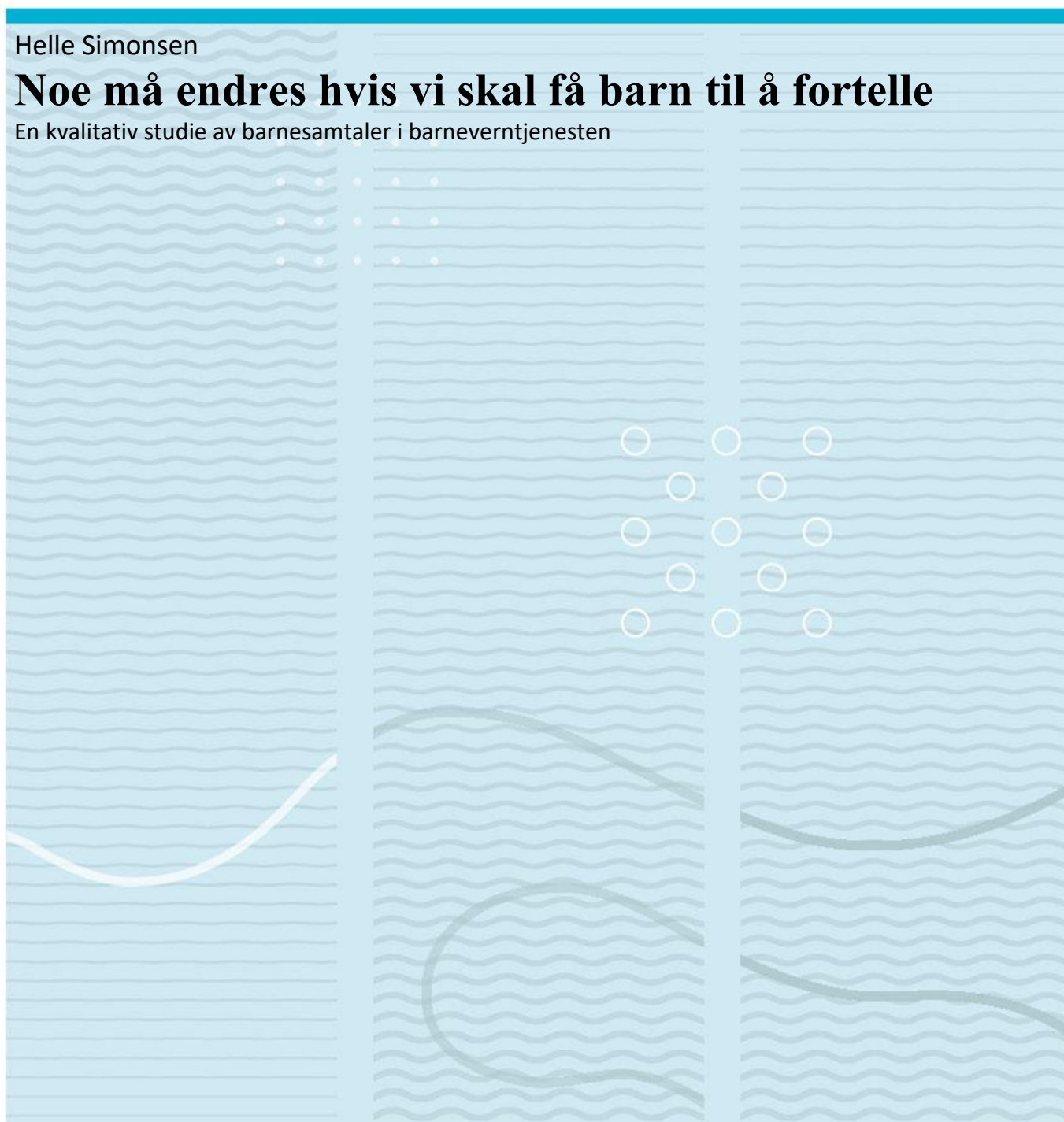

Helle Simonsen

Noe må endres hvis vi skal få barn til å fortelle

En kvalitativ studie av barnesamtaler i barneverntjenesten

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for Humania, idrett og utdanningsvitenskap
Institutt for pedagogikk
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2020 Helle Simonsen

Denne avhandlingen representerer 30 studiepoeng

Forord

En lang og utfordrende tid er nå et avsluttet kapittel. Å skrive masteroppgave har vært en krevende reise, men også engasjerende og lærerik. Det har vært både oppturer og nedturer. Studien har gitt meg ny kunnskap, økt forståelse og gode diskusjoner. Noen mer faglige enn andre. Gjennom arbeidet med denne studien har jeg møtt en rekke mennesker som har delt av sine erfaringer, tanker og perspektiver. Informantene har deltatt ved å gi av seg selv og gått "all in". Dere har gitt meg ny og viktig lærdom. Uten dere hadde ikke dette latt seg gjennomføre, tusen takk!

Tusen takk til gode venner og kollegaer, som har svettet sammen med meg, lyttet til mine frustrasjoner og gitt gode råd. Takk for mange fine samtaler, både faglige og noen mindre faglige.

Jeg vil rette en stor og spesiell takk til min arbeidsplass som har tilrettelagt, gitt meg tid, forståelse og gjort det mulig for meg å gjennomføre denne studien. Tusen takk.

En spesiell takk går også til min veileder Kathrine Bordevich som har gitt gode råd og unik veiledning. Tusen takk for oppmuntring og ikke minst tusen takk for alle heiarop.

Tusen takk for at du ga meg roret og viste vei. På grunn av deg har jeg klart å seile videre.

Tusen takk til alle som ikke mistet troen på meg underveis.

Til mine kjære Sander og Sarah!

Tusen takk for alle tålmodige timer.

Kongsberg, 2020

Helle Simonsen

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Innholdsfortegnelse	4
Sammendrag	6
1 Innledning.....	7
1.1 Problemstilling:.....	9
1.2 Studiens organisering	9
2 Teoretisk rammeverk	10
2.1 Hvem er de sårbare barna?	10
2.2 Samtaler med barn – barnesamtaler	12
2.2.1 Mening.....	13
2.2.2 Verdighet	13
2.2.3 Anerkjennelse	14
2.2.4 Tillit	15
2.2.5 Trygghet.....	15
2.2.7 Traumebevisst omsorg	16
2.3 Kompetanse og tid	16
2.3.1 Trevithick sin kunnskapsmodell for sosialt arbeid	17
2.3.2 Tid	18
3 Metode	20
3.1 Vitenskapsteoretisk forankring	20
3.2 Kvalitativ metode	21
3.3 Kvalitative intervju.....	22
3.4 Gjennomføring av intervjuene	24
3.5 Den analytiske prosessen	26
3.6 Forskningskvalitet.....	27
3.7 Reliabilitet.....	27
3.8 Validitet	28
3.9 Etske betraktninger	29
4 Presentasjon av funn	31
4.1 Kompetanse i å snakke med sårbare barn	31
4.2 Mangel på felles forståelse eller rutiner i samtaler med barn.....	34
4.3 Opplevelse av relasjonskompetanse i samtaler med barn og tid	35
5. Drøfting.....	39
5.1 Kompetanse i å snakke med sårbare barn	40
5.2 Mangel på felles forståelse.....	44

5.3 Relasjonskompetanse.....	46
5.4 Tid.....	49
5.5 Endring.....	51
6. Avslutning.....	53
Litteraturliste.....	56
Vedlegg 1 Forespørsel om deltagelse	59
Vedlegg 2 Intervjuguide	62

Sammendrag

Studien som presenteres i denne masteroppgaven er basert på intervjuer med fem ansatte i barneverntjenesten. Hensikten har vært å belyse hvilke erfaringer kontaktpersoner i barneverntjenesten har, samt å få en større innsikt i hva de selv har opplevd knyttet sitt arbeid med barnesamtaler. Kontaktpersonene som er intervjuet bidrar med nyttige erfaringer gjennom anerkjennelse og forståelse av kompleksiteten i arbeidet. De peker på behovet for mer tid til hvert enkelt barn, ønske om å skape en trygg relasjon, behov for mer kompetanse og et behov for endring. Kontaktpersonene har tilegnet seg egne verktøy og metoder for å skape relasjoner til barn, ved å hente erfaringer fra andre arbeidsplasser, kollegaer eller gjennom selvstendig tilegning av fagstoff. Det fins lite eller ingen felles forståelse for hvordan de skal møte barna. Samtidig formidler de at relasjonen til barna oppleves bedre når det tilrettelegges for mer tid. Funnene indikerer dermed at det er behov for mer kompetanse i forbindelse med barnesamtaler. Videre indikerer studien at informantene har behov for mer tid og relasjonskompetanse, samtidig som de uttrykker et ønske om endring.

1 Innledning

Hovedoppgaven til barneverntjenesten er å sikre at alle barn og unge som utsettes for forhold som kan skade deres helse og utvikling, får hjelp og omsorg til rett tid. Barneverntjenesten skal videre bidra til at barn vokser opp i trygge og utviklingsfremmende oppvekstforhold (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 18). Dette viser et lite innblikk i både betydningen og kompleksiteten i barneverntjenestens mandat. Barneverntjenesten arbeider også forebyggende og samarbeider med andre instanser slik at familien får hjelpen de er i behov av. Dersom frivillig hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig, må barneverntjenesten fremme forslag til vedtak om pålegg av tiltak for Fylkesnemnda (Barnevernloven, 1992, § 4-4).

Gjennom flere tiår har kompetansen i barneverntjenesten vært et tema i en rekke offentlige utredninger og meldinger. Samtlige av disse har avdekket at barneverntjenesten mangler kompetanse og er i behov av et kompetanseløft. Likevel har de foreslåtte tiltakene i liten grad blitt fulgt opp. Dette er bakgrunnen for at Barne- og likestillingsdepartementet (2017) har satt i gang satsingen på området gjennom kompetansestrategien for 2018-2024. Målet er at kompetansestrategien skal sørge for at de ansatte innehar de beste forutsetningene for å oppdage og hjelpe barn og deres familier. Barne- og ungdoms- og familiedirektoratet har fremstilt en anbefaling om at det innføres krav om at 80 prosent av de ansatte må ha relevant kompetanse på masternivå for å kunne utføre kjerneoppgavene. Dette begrunnes i at det kreves høyere kompetanse hos de ansatte. Kravet vil senest kunne tre i kraft i 2030 (Barne- og ungdoms- og familiedirektoratet, 2019, s. 9).

Barnevernansatte har et uttalt faglig og etisk ansvar for barns rett til delaktighet. Ifølge FNs konvensjon for barns rettigheter har barn rett til å bli hørt i situasjoner som angår dem (Ruud, 2016, s. 19). Barna skal oppleve å få ta del i egen livssituasjon og således oppleve å bli tatt på alvor. De skal videre bli møtt som fullverdige, selvstendige mennesker som skal lyttes til og ha innflytelse. Sårbare barn er særlig utsatt for å bli overkjørt og utestengt. Når det gjelder å få frem konsekvenser av vurderinger eller vedtak som tas på vegne av dem, er det de som har de minste ressursene. Derfor vil det være et større behov for at disse barna får uttale seg og delta i sin egen sak (Gamst, 2017, s. 33). Dersom barnet blir møtt som kompetente og

betydningsfulle informanter, kan barnet bli mindre sårbart. Et profesjonelt og etisk ansvar vises ved sikring av kunnskap om barnets egen fortolkning av sin livssituasjon. De ansatte forpliktet til å kjenne barnet og vite hvordan det opplever sin livsverden (Gamst, 2017, s. 34). Videre har de ansatte en plikt til å gi barn mulighet til å uttale seg når vurderinger og beslutninger i deres liv skal gjennomføres. I tillegg skal barnets informasjon legges til grunn når det gjelder beslutninger som gjelder barnet. På denne måten viser også fagpersonen solidaritet med barnet ved å anerkjenne barnet som deltaker i eget liv.

Barn som lever i en krevende livssituasjon vil være spesielt utsatt for voksnes usikkerhet og holdninger. Barna kan med bakgrunn i dette således ha erfaringer som tilsier at de ikke stoler på voksne (Gamst, 2017, s. 29). Å snakke om sårbare og vanskelige erfaringer med en voksen vil for barnet bety å utlevere hemmelighetsfulle opplevelser. Dette kan spesielt omhandle situasjoner barnet er bedt om å holde skjult, som eksempelvis vold eller overgrep. Det vil si at barnets traumatiske opplevelser blir dysset ned og benektet. Barnet erfarer å måtte skjule angst og smerte og vil på den måten bruke krefter på å holde en ytre fasade. Å gripe sjansen ved å fortelle kan oppleves som en stor risiko for barnet fordi det er en mulighet for at det kan bli oversett eller misforstått. Barnet håper å bli sett, men er avhengig av voksne som forstår og beskytter dem (Gamst, 2017, s. 34). De er i behov av voksne som anerkjenner dem som samtalepartner og som formidler forståelse. På den måten vil barnet ha forutsetninger for å videreformidle hvordan de har det.

Forskningsbasert kunnskap har bistått til et nytt paradigme i erkjennelsen av synet på barn og deres barndom, barnehistorier og barns rett til å bli hørt. Barns posisjoner, synspunkter, behov og refleksjoner ses på som grunnleggende og betydningsfulle (Ruud, 2016, s. 15). Forskningen tilsier at barn er like pålitelige som voksne. Det vil si at barn på generelt grunnlag ikke dikter opp historier om sterke belastninger eller overgrep. Det er heller omvendt på den måten at de tilbakeholder sine erfaringer. Barn kan påvirkes av voksne til å gi uriktige forklaringer. Barn er derfor avhengig av at voksne innehar en profesjonell kompetanse til å samtale med barn som er i behov av det. Barns synsvinkel må forstås som meningsfull slik at den kan øke den etiske forsvarligheten i hvordan samtalen med barn foregår (Ruud, 2016, s. 19).

Ny forskning antyder at fagpersoner mangler kunnskap, trygghet og handlingskompetanse i forhold til å tilrettelegge for at barn skal få fortelle om sin livssituasjon. Barnevernspedagoger har uttrykt at de ikke får nok kunnskap om barnesamtaler og at de ønsker mer teoretisk

kompetanse, handlingskompetanse, samt kunnskap i forhold til samtalemetodikk. Fagpersoner overser barns tegn på at de strever og barnet må ofte fortelle det direkte for at det skal fanges opp (Gamst, 2017, s. 27). Det er nettopp denne tematikken denne studien forsøker å forske videre på.

1.1 Problemstilling:

Med bakgrunn i perspektivene beskrevet innledningsvis, vil formålet med studien være å få en større innsikt i hva som kan kjennetegnes ved profesjonelle praksiser knyttet til barneverntjenestens samtaler med barn. Min problemstilling lyder:

Hvilke erfaringer har barnevernansatte knyttet til «barnesamtaler», og hvilke handlingsmuligheter opplever de at de har rundt disse samtalene med barna?

1.2 Studiens organisering

Studien har fem hovedkapitler. Teori, metode, analyse, drøft og avslutning. I teorikapittelet legges det vekt på to hovedområder. Den første tar utgangspunkt i hvem barna i barneverntjenestens er og den andre delen gjør rede for kompetansebegrepet. I tillegg belyser teorien andre temaer jeg har vurdert som nødvendige å få frem i min oppgave. Dette med bakgrunn i hva informantene forteller. Avslutningsvis beskrives barnevernansattes kompetanse og tid med henblikk på Trevithick (2008) sin kunnskapsmodell for sosialt arbeid. I metoddelen beskrives metoden som benyttes i studien, og i analysen presenteres mine funn. I drøftingen knyttes forskning, teori og funn opp mot problemstillingen, slik at studien oppsummeres i kapittel fem.

2 Teoretisk rammeverk

I denne delen av studien presenteres det teoretiske rammeverket, hvor hensikten er å få frem teori som er knyttet til studiens problemstilling. I innledningen har jeg nevnt barneverntjenestens mandat, lovverk, barns rett til å bli hørt, samt barneverntjenestens utfordringer omkring kompetanse. For å få kunnskap om de ansatte i barneverntjenesten sine erfaringer med barnesamtaler, opplever jeg at det er viktig å forsøke å beskrive barna de kommer i kontakt med. Det kan ofte være barn som bærer på en sårbarhet som følge av vonde og traumatiske erfaringer gjennom oppveksten. Dette gjør seg imidlertid ikke gjeldende for alle barn de er i kontakt med, da alle barns iboende ressurser og motstandsdyktigheter er individuelle og unike.

2.1 Hvem er de sårbare barna?

Barn er forskjellige og vil derfor påvirkes ulikt av miljøet rundt dem. Dette kan ha tilknytning i barnets sårbarhet eller robusthet, i tillegg til risiko- og beskyttelsesfaktor omkring barnet. Risikofaktorene kan være medfødt funksjonsnedsettelse, manglende impuls kontroll, vanskelig temperament, belastende familieforhold, desorganisert tilknytning, fattigdom, eller andre samfunnsforhold som kan gi negative påvirkninger. Sårbarheten til barnet kan være medfødt, eller det kan ha blitt påført av miljøet barnet lever i. Drugli (2013, s. 21) kaller denne sårbarheten for barns påvirkbarhet. Dette fordi barna vil oppleves å være mer mottakelige for påvirkninger enn andre barn, når det gjelder positive og negative erfaringer i miljøet. Videre definerer hun kjennetegn på risikofaktorer ved barnet eller barnets miljø som kan være med på å øke negativ utvikling. De sårbare barna er i større grad mottakelig for risikofaktorer og vil tåle det i mye mindre grad enn barn som er mer robuste. Det vil derfor være viktig å ta med i betraktningen at det som skaper et risikofyllt og utfordrende miljø for et barn er summen av

alle risikofaktorene (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 62). Beskyttelsesfaktorer kan derimot redusere sannsynligheten for en fremtidig negativ utvikling, hvor risikofaktorer gjør seg gjeldende (Kvello, 2015, s. 262-263).

Risiko- og beskyttelsesfaktorene rundt barnet både påvirker og preger tilknytningen barnet har til sine nære omsorgspersoner, på godt og vondt. Alle barn knytter seg til sine foreldre, men tilknytningsmønsteret avhenger av på hvilken måte og i hvilken grad barnets grunnleggende behov blir tilfredsstilt. Så hva betyr egentlig barnets tilknytning?

I følge Bowlby (1988, i Ruppert, 2019, s. 58) vil forholdet barnet har til sine foreldre de første leveårene ha stor betydning for resten av livet. Barnet utvikler en indre arbeidsmodell for forhold, og erfaringene baseres på forholdet til foreldre (Ruppert, 2019, s. 58). Motsatt kan barn som blir omsorgssviktet av sine nære omsorgspersoner utvikle et svært uheldig atferdsmønster (Killèn, 2009, s. 131). Hvis barnet har opplevd omsorgssvikt av den karakter hvor emosjonelle uttrykk har blitt underregulert, kan det streve med tilknytning og tillit til andre (Killèn, 2009, s. 130).

ABCD-modellen er en modell for tilknytning og innebærer et trygt og tre utrygge tilknytningsmønstre. Denne modellen hadde utspring i Bowlbys tilknytningsteori og ble videreutviklet av Ainsworth (1978, i Kvello, 2015, s. 88) og hennes medarbeidere, samt studenter. Tilknytningskvaliteten kan sees som «kvaliteten på det emosjonelle båndet mellom personer som er viktige for hverandre, for eksempel omsorgsperson-barn-relasjon» (Kvello, 2015, s. 82). Tilknytningsmønstrene i modellen beskrives på denne måten:

Grunnlaget for en *trygg tilknytning* er til stede når barnet opplever nærhet og trygghet overfor voksne rundt seg, samt at det får hjelp til å regulere følelser (Killèn, 2009, s. 118). Når omsorgspersonen derimot har vansker med å akseptere barnets følelsesregister oppstår et *unnvikende tilknytningsmønster* (Kvello, 2015, s. 89). Barnet ber i liten grad om trøst fordi det ikke er vant til å motta respons på sine behov fra sine omsorgspersoner (Killèn, 2009, s. 124). Når barnet opplever uforutsigbart samspill med sine nære omsorgspersoner kan de utvikle *ambivalent tilknytningsmønster*. Samspillet bærer preg av omsorgspersonens behov fremfor barnets behov (Killèn, 2009, s. 126). Det vil si at barnet opplever ulikt reaksjonsmønster fra sine omsorgspersoner selv om barnets atferd og uttrykk er lik. De kan motta anerkjennelse i

én situasjon, og deretter kjeft i en tilsvarende situasjon. Det vil på den måten sendes miksede signaler til barnet, og barnet blir forvirret i forhold til hva det kan forvente av sin omsorgsperson (Killèn, 2009, s. 128). Det siste tilknytningsmønsteret oppstår når samspillet mellom barn og deres nære omsorgspersoner er svært dårlig. Dette mønsteret kalles *desorganisert tilknytningsmønster*. Samspillet preges dermed av frykt fra barnets side, og omsorgspersonen som barnet er avhengig av og vil søke nærhet til når det er redd eller trenger trøst, er den samme som barnet frykter. Barnet innehar ingen strategier når det opplever frustrasjoner og vansker, og kan fremstå forvirret eller skremt (Killèn, 2009, s. 127). Når barn opplever traumer i oppveksten, og omsorgen i tillegg svikter, vil barnet utsettes for en dobbel belastning. Dette kalles utviklingstraumer (Nordanger & Braarud, 2017 s. 27).

Begrepet utviklingstraumer omtales som en nevrobiologisk skjevutvikling og er en betegnelse for komplekse traumatiske belastninger som finner sted på et tidlig tidspunkt i barns liv. Dette kan resultere i det som kalles utviklingstraumer. Ifølge Nordanger og Braarud (2017, s. 28) er traumepsykologien basert på skadevirkninger av negative erfaringer, mens forståelsen av utviklingstraumer anerkjenner at barn frarøves positive erfaringer når de til stadighet utsettes for negative omsorgserfaringer. Samtaler med barn i strevsomme omsorgssituasjoner vil kunne være avgjørende for barnets opplevelse av egen livssituasjon. Barneverntjenesten har barnesamtaler med barn som både strever med tilknytning, utviklingstraumer eller har opplevd traume i ulik grad, imidlertid faller ikke alle barn barneverntjenesten samtaler med under disse kategoriene.

2.2 Samtaler med barn – barnesamtaler

Formålet med barnesamtaler i barneverntjenesten er at kontaktpersonen får informasjon om barnets opplevelse av sin livssituasjon, i tillegg til å gi informasjon til barnet om bekymringen og hvordan barneverntjenesten arbeider. Fokuset med samtale omhandler barns rett til å bli hørt, i tillegg til å bidra til meningsdanning for barnet slik at det lettere kan forstå sin situasjon. Kontaktpersonen har derfor et særskilt ansvar for å tilrettelegge for at barnet får den støtten det er i behov av for å uttrykke seg (Gamst, 2017, s. 33). Det vil si at kontaktpersonen må tilrettelegge for tillit og trygghet i samhandling med barnet, slik at barnet kan fortelle om sine opplevelser. Ifølge Gamst (2017, s. 34) er det viktig at kontaktpersonen

også har fokus på å være en støtteperson for barnet, slik at det ikke bare oppleves som å innhente informasjon. På den måten kan samtalen ha en terapeutisk effekt for barnet, ved at barnet får fortalt sin opplevelse.

For å fremme god kommunikasjon med barn og unge i barnesamtalen kan tre overordnede prinsipper være nyttige; mening, verdighet og anerkjennelse (Ruud, 2016, s.19). Jeg har også lagt til begrepene tillit og trygghet som overordnede prinsipper i barnesamtalen, da dette er viktige verdier som går igjen blant ulike teoretikere.

2.2.1 Mening

Barn ønsker å forstå sitt liv og omgivelsene det er omringet av. Barn tenker og årsaksforklarer hendelser på en annen måte enn voksne, det vil derfor være en utfordring å kommunisere med barn. Barnet kan danne sine egne meninger hvis man unngår å gi barnet tilpasset og riktig hjelp. Barnet kan på den måten oppleve at familiens «hemmelighet» vil være en større byrde enn det som er den reelle sannheten. På bakgrunn av dette vil det være nyttig for den voksne å være bevisst på hvilken informasjon barnet gis slik at det vil gi mening. Ved å hjelpe barnet til å forstå hva det har opplevd, vil det skape mening i situasjonen. Den voksne må være tydelig i møte med barnet, slik at samtalen blir minst mulig belastende. I forhold til en barnesamtale vil det være viktigere å være tydelig ved å eksempelvis håndhilde, presentere seg og fortelle om bakgrunnen for samtalen, enn den typiske «small talk» (Ruud, 2016, s. 20-21). I forhold til at barnet skal oppleve en meningsfull situasjon vil det være viktig å ha fokus på barnets utviklingsmessige nivå og tilpasse samtalen deretter, hjelpe barnet til å forstå hendelsen, hjelpe barnet til å skape en mening (Ruud, 2016, s. 22).

2.2.2 Verdighet

Barn har et ønske om å være som alle andre, oppegående, vanlige og mestrende. Ved å ha fokus på at barnet skal få mulighet til å angi hendelser som erfaringer, vil barnet ha mulighet for en bedre utvikling. Det er derfor viktig for den voksne å ha fokus på at samtalen ikke skal inneholde erfaringer som bidrar til økt offerrolle hos barnet. En bør derfor være bevisst på å

unngå krenkelser som stiller barnet i et dårlig lys, skille hendelsen og personen, istedenfor å bli opptatt av å bli oppslukt av det negative bør man ha fokus på det positive og på den måten la være å relatere barnets identitet til den belastende hendelsen. Selv om livssituasjonen føles vanskelig for barnet, så er det viktig at barnet beholder sin verdighet (Ruud, 2016, s. 24-25).

2.2.3 Anerkjennelse

Alle mennesker har behov for anerkjennelse. Schibbyes (2012, s. 44) anerkjennelsesteori bygger på fem ingredienser: lytting, forståelse, aksept, toleranse og bekreftelse. Anerkjennende holdning er viktig for å bli et selvstendig menneske, og begrepet omhandler ideen om å gjenkjenne og styrke (Schibbye, 2012, s. 245). Ved å være i kontakt med seg selv som individ i møte med den andre har man muligheten for å forstå den andre (Schibbye, 2012, s. 247).

Ifølge Eide (i Ruud, 2016, s. 12) er kjernen i kommunikasjonens kunst; *å anerkjenne den andre ved å være aktivt lyttende, åpen og samtidig direkte*. Aamodt (2005, i Ruud, 2016, s. 143) beskriver anerkjennelse som:

Anerkjennelse er ikke noe vi først og fremst sier eller gjør. Heller er det slik at anerkjennelse uttrykker en holdning der respekten for det andre mennesket og hans eller hennes opplevelser er grunnleggende.

Det vil si at anerkjennelse er selve kjernen i kommunikasjon og at det omhandler holdninger istedenfor noe vi aktivt går inn for å gjøre (Ruud, 2016, s. 25). Ved å akseptere eller godkjenne det barnet forteller, anerkjenner vi dets opplevelser. Man vil på den måten sørge for at barnet får større kunnskap og erfaring samt at det kan oppleves som en støtte. Barnets evne til kommunikasjon vil også påvirkes av anerkjennelse. I samtaler med barn bør den voksne vise aksept for hvordan barnet formidler sin historie, samt vise forståelse for hvordan barnet kommuniserer ut ifra sin utviklingsmessige mening. Den voksne bør også vise en ekte interesse for barnets personlige tankegang i forhold til hendelsen (Ruud, 2016, s. 26). Barnets møte med den voksne omhandler på mange måter å oppnå anerkjennelse. Dette innebærer også å ha forståelse for relasjonen, at man har ulike relasjonelle ferdigheter, samt danner seg etiske refleksjoner over egen fremtoning (Drugli, 2013, s. 45). Relasjon mellom barn og voksen kan

prege atferden til barnet i større grad, og vil ha en betydning for hvordan barnet ser på seg selv og sine omgivelser. Begrepet anerkjennelse omhandler således relasjoner mellom mennesker. Ifølge Østrem (2015, s. 41) må barnet respekteres som et likeverdig subjekt.

Avslutningsvis kan man derfor si at dersom kontaktpersonen i barneverntjenesten møter barnet med anerkjennelse, aksept og empatisk lytting vil det være med på å gi barnet forståelse, selvinnsett og kontakt med sine egne følelser. Dette kan i sin tur skape en større sannsynlighet for at barnet aksepterer sine følelser og får således muligheten til å bearbeide traumatiske opplevelser (Ruud, 2016, s. 26).

2.2.4 Tillit

I relasjoner til barn er den voksne den ansvarlige. En anerkjennelse av barns opplevelser er svært avgjørende for å bygge en god relasjon. Videre vil et grunnleggende ønske om å forstå barnet være viktig. Å stille åpne og subjektive spørsmål, samt å formidle interesse med ord og kroppsspråk er avgjørende for tillit. Videre må voksne vise aksept og toleranse for barns subjektive opplevelse og ikke selv bestemme om opplevelsen er riktig eller gal (Lund, 2012, s. 109). Barn og unge med atferdsvansker kan ofte ha lite eller ingen tillit til voksenpersoner. I relasjonsbyggingsprosessen kan barnet teste den voksne for å erfare hans eller hennes tåleevne (Hertz, 2011, s. 231). Opplevelsen av å bli sett omhandler i stor grad at de voksne verdsetter barnets interesser, oppfatninger, erfaringer og verdier. Selv om dette ikke sammenfaller med den voksnes, er det viktig å vise interesse for ting barnet er opptatt av. En beskyttelsesfaktor ved barn som er utsatt for omsorgssvikt kan være trygge relasjoner med andre i barnets nærmiljø (Kvillo, 2015, s. 246).

2.2.5 Trygghet

Begrepet trygghet omhandler barns behov for både fysisk og emosjonell trygghet. Dette består blant annet av at den voksne ivaretar barns behov for forutsigbarhet, tilgjengelighet, ærlighet og åpenhet. I trygghetsbegrepet henstilles også behovet for at barnet opplever at det har en form for medbestemmelsesrett i eget liv, samt innsikt i vurderinger som omhandler dem selv. Den voksne skal fokusere på barnets opplevelse av sin egen trygghet, noe som ikke

alltid er det samme som fysisk trygghet (Thommessen & Neumann 2019, s. 29). Barnevernansatte må derfor legge til rette for trygge relasjoner, med mening, verdighet, anerkjennelse, trygghet og tillit. Dette krever kunnskap om stress og traumer, samtidig krever det også innsikt i egne stressreaksjoner, samt egen evne til selvregulering. Forståelse av egne utfordringer i møte med andre, samt kunnskap om barns atferd vil åpne opp for muligheter. (Thommessen & Neumann, 2019, s. 128).

2.2.7 Traumebevisst omsorg

Traumebevisst omsorg innebærer tre grunnpilarer; trygghet, relasjon og følelsesregulering/affektregulering. Innenfor traumebevisst omsorg skal den ansatte fokusere på å forstå barnets følelser, følelsesuttrykk, samt erfaringer i forhold til barnets uttrykk for sinne og redsel i stedet for å oppdra og sette grenser. Den ansatte har fokus på hva barnets handling kan være et uttrykk for, i motsetning til å møte handlingen med sinne eller avvisning. Videre skal den ansatte møte barnets følelsesuttrykk som smerteuttrykk, samt fokusere på hva som ligger bak handlingen (Thommessen & Neumann 2019, s. 10). For å kunne hjelpe barn og deres familier på best mulig måte må den ansatte være bevisst egne følelsesreaksjoner. Barnevernansatte må ha kunnskap om seg selv, sine følelser, samt samhandlingsmønstre for å kunne gi trygghet og å skape en god relasjon. De må fokusere på å snakke rolig og lytte til rolige stemmer, le og å se trygge ansikt har en beroligende effekt. Trygghet, relasjon og følelsesregulering er altså grunnleggende i arbeidet med traumatiserte barn og unge (Thommessen & Neumann 2019, s. 30).

2.3 Kompetanse og tid

Videre rettes fokuset mot barnevernansattes egen reaksjon i møte med traumatiserte barn. De fastholder at det er en mangelfull kompetanse om ettervirkningene av relasjonstraumer og hvordan dette kommer til uttrykk, samt at mer kompetanse ville redusert konflikt. Samarbeidet i enheten kan bedres ved å utarbeide rutiner og retningslinjer som i sin tur skaper en felles forståelse og et felles språk. Videre skaper et godt samhold blant de ansatte i enheten en trygghet. Hvorpå dette påvirker vedkommende som arbeider med barn som beskrives å

leve i strevsomme omsorgssituasjoner (Heimstad & Biong i Thommessen & Neumann, 2019, s. 40). Hvordan kan man da forstå manglende kunnskap eller kompetanse?

2.3.1 Trevithick sin kunnskapsmodell for sosialt arbeid

Trevithick (2008) har utarbeidet en kunnskapsmodell for sosialt arbeid som klargjør kunnskapsbasen til sosialarbeideren. Den får videre frem kompleksiteten i praksisfeltet ved at det er behov for ulike praksisformer. Modellen har en tredeling: *teoretisk kunnskap, faktabasert kunnskap og praksisbasert kunnskap.*

Den teoretiske kunnskapen beskrives ved å skille mellom tre ulike aspekter av kunnskapsformen. Det er anerkjennelsen av mennesker, situasjoner og teorier som illustrerer oppfatningen av roller, oppgaver og formålet som er knyttet til praksis. Oppsummert vil det si at den teoretiske kunnskapen skal angi opprinnelsen av de sosiale problemene som ligger i samfunnet, bringe klarhet i forhold til ansvar knyttet til disse utfordringene, samt hvordan utfordringene skal møtes.

Den faktabaserte kunnskapen dreier seg om kunnskap som er dokumentert i forskning eller som bygger på faktaopplysninger. Ved den faktabaserte kunnskapen legger Trevithick (2008) frem fem aspekter, som delvis overlapper og inkluderes i hverandre. Dette er den gjeldende lovgivning, sosialpolitiske føringer, organisasjonens policy, prosedyrer og systemer, kunnskap om samfunnets borgere og kunnskap om personlige og sosiale problemer som preger samfunnet.

Avslutningsvis vektlegges praksisbasert kunnskap som defineres innenfor tre aspekter: praksisbasert kunnskap, bruk av kunnskap og utvikling av kunnskap. Disse angir hvordan man disponerer den kjente kunnskapen, bruker sin egen kunnskap, samt hvordan erfaringer danner grunnlaget for ny kunnskap. I den forbindelse angis relevansen av den personlige- og profesjonelle kompetansen som man får ved hjelp av livserfaring og erfaring fra praksisfeltet. Via utdanning, kurs og praksis kan man skaffe seg kunnskap fra ulike kilder.

Utvikling av kunnskap vil avslutningsvis være det tredje aspektet ved den praksisbaserte kunnskapen. En finner få studier som undersøker og redegjør for hvordan ansatte i

barneverntjenesten gjennomfører arbeidet og hvilken kunnskap de anvender i vurderings og beslutningsprosesser. Tidligere forskning kan i denne sammenheng vise til at ansatte fortrinnsvis bruker kunnskap som er lett tilgjengelig. Hovedsakelig benyttes egen erfaring, egenskaper og kompetanse, samt samtaler med kollegaer, ledere og samarbeidsmøter på kontoret. Trevithick (2008) hevder blant annet at grunnen kan være at det er utfordrende å skille mellom kunnskapsbruk og kunnskapsutvikling. Som et viktig element i dette aspektet kan de ansatte benytte egne erfaringer og på den måten tilegne seg ny kunnskap. Videre refererer Trevithick (2008) til begrepet overførbarhet i beskrivelsen av hvordan den ansatte kan anvende tidligere erfaringer og kunnskap i nye og sammenlignbare situasjoner. De ansatte kan dessuten engasjere seg i kunnskapsutvikling ved å bidra til praksisorientert forskning, gjerne på egen praksis og innen eget fagfelt. Modellen påpeker derfor at ansatte bør kunne relatere og benytte både den teoretiske, faktabaserte og praksisbaserte kunnskapen i arbeidet, i tillegg til å inneha en solid kunnskapsbase.

2.3.2 Tid

Å oppleve tidspress på arbeidsplassen kan på sikt føre til at de ansatte får en følelse av å ikke mestre jobben. Forskning indikerer at opplevelse av mestring nettopp er en av grunnpilarene ved engasjementet. Det vil derfor være viktig at det blir lagt til rette for tilstrekkelige ressurser og at de ansatte opplever arbeidshverdagen som håndterlig. Sørnes (2017) setter fokus på at tidspress ikke nødvendigvis vil løses ved å ha færre arbeidsoppgaver, eller mer tid, men heller at ledelsen fokuserer på tilgjengelige ressurser. Det vil si at de ansatte bør få ulike verktøy for mestring, istedenfor å redusere tidspresset. Å oppleve å ha en støttende leder vil bidra til robuste ansatte, samt gode relasjoner basert på tillit og trygghet. Ifølge Sørnes (2017) vil eksempler som avklaring av forventninger, diskusjoner med kollegaer, bedre organisering av arbeidsprosesser, samt definerte arbeidsoppgaver bidra til gode ressurser for de ansatte. En leder kan på den måten hjelpe sine ansatte med tydelige mål, som vil bidra til forutsigbarhet. Sørnes (2017) setter videre fokus på at det vil være en leders ansvar å påse at de ansatte tør å spørre om hjelp, istedenfor å sitte alene med arbeidsoppgavene i en tettpakket hverdag. Hun poengterer behovet for viktigheten av at prioriteringen er en lederoppgave og viser til eksempler som når en ansatt har hatt en periode med belastninger og økt tidspress i jobben,

er det viktig å legge til rette for at den ansatte får et avbrekk og tid til restitusjon for å dempe stressbelastningen (Sørnes, 2017).

3 Metode

I dette kapittelet vil jeg presentere hvordan jeg har gått frem for å besvare følgende problemstilling: *Hvilke erfaringer har barnevernansatte knyttet til «barnesamtaler», og hvilke handlingsmuligheter opplever de at de har rundt disse samtalene med barna?*

Hensikten med denne studien er derfor å undersøke hvilke erfaringer kontaktpersoner i barneverntjenesten har i samtaler med barn. Det empiriske materialet vil analyseres og diskuteres gjennom teorier jeg anser som relevant for studien. Gjennom dette prosjektet håper jeg å kunne være med på å gi et innblikk i hvilke erfaringer kontaktpersoner i barneverntjenesten har omkring temaet, og hvordan disse erfaringene virker inn på utviklingen av det profesjonelle fagmiljøet.

Jeg beskriver i dette kapittelet studiens kvalitative ståsted, forskningsdesign, valg av metode, utvalg, intervju og intervjuguide, samt etiske dilemmaer underveis i studien. Jeg vil også gjøre rede for de kvalitative valgene som fremsetter bakteppe for forskningsdesignet og tilnærmingen til studien, samt vise til hvordan det empirisk materialet i studien er blitt til. Deretter vil jeg presentere det kvalitative forskningsintervjuet som metode i denne studien og hvordan empirien er utviklet på bakgrunn av fem kvalitative strukturerte intervjuer. Som faglig bevisstgjøring for barneverntjenestens videre arbeid er informantenes erfaringer og deres livsverden vektlagt. Avslutningsvis tar jeg for meg validitet, reliabilitet og forskerrollen knyttet til studien.

3.1 Vitenskapsteoretisk forankring

Forskningsdesign handler om alt som kan knyttes til en studie. Det totale designet skal si noe om hva og hvem som skal undersøkes, samt hvordan undersøkelsen skal gjennomføres (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 279). Studien er forankret i en hermeneutisk studie, samtidig som jeg henter inspirasjon fra fenomenologien ved å løfte frem informantenes livsverden (Creswell, 2013, s. 76). Beskrivelsene til kontaktpersonenes livsverden referer til en fenomenologisk fremgangsmåte, mens fortolkningen referer til hermeneutikk. Strategiene som benyttes i kvalitative metoder bygger i all hovedsak på teorier om menneskelige erfaringer

(fenomenologi) og fortolkning (hermeneutikk) (Brottveit, 2018, s. 35). Metodevurderinger vil derfor presenteres gjennom beskrivelser og drøfting og hensikten er å gi leseren anledning til å evaluere studiens validitet. I forhold til datainnsamlingen benyttet jeg semistrukturerte intervjuer som metode (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 325).

Jeg ønsker å fokusere på informantenes konkrete erfaringer. Jeg retter derfor blikket mot informantenes subjektive opplevelse av deres erfaringsverden og spørsmålene er basert på Edmund Husserl (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 45). Jeg ønsker å oppnå en dypere forståelse av informantenes subjektive erfaringer ved å benytte inspirasjon fra fenomenologien, for så å fortolke materialet hermeneutisk. Egenskapene til intervjuet vil være forenlig med målet nettopp fordi intervju vil være en egnet metode for å undersøke hvordan intervjupersonene opplever og forstår seg selv og sine omgivelser (Thagaard, 2013, s. 58-59).

3.2 Kvalitativ metode

Den kvalitative metoden kan angis i lag med det vitenskapsteoretiske begrepet ontologi, som omhandler virkeligheter, samt hvordan den fremstår (Postholm, 2010, s. 33). Forskeren nærmer seg forskningen med utgangspunkt i et paradigme, som betegnes av at forskeren har sin egen måte å forstå verden på. Forskeren må videre være åpen for hva informantene forteller, og løfte frem deres perspektiv (Postholm, 2010, s. 34). Kvalitativ metode er vanligvis forbundet med forskning som medfører nær kontakt mellom forskeren og informanten, hvor forskeren vil forsøke å danne et helhetlig bilde av informantenes perspektiv (Postholm, 2010, s. 30). Vi oppnår på den måten en forståelse av sosiale fenomener (Thagaard, 2018, s. 119). Forskerens fortolkning og analyse av de sosiale fenomenene som studeres vil ha stor betydning for forskningsprosessen, nettopp fordi det handler om forskerens forståelse. I tillegg vil det være grunnleggende at forskeren gir åpenbare uttrykk for prinsippene for kvalitativ forskning. Det vil si at forskeren gir en presis og klar beskrivelse av forskningsprosessen. Forskningsresultatenes overførbarhet og troverdighet vil være avhengig av at grunnlaget for at kunnskapen kommer klart og tydelig frem (Thagaard, 2013, s. 11). Imidlertid representere den kvalitative forskningsstrategien en individualistisk metodologi som er avhengig av at sosiale fenomener er i kontinuerlig endring. Sentralt står

søken etter mening og formålsforklaringer. Det vil si at man forsøker å gå i dybden på et mindre antall analyseenheter (Ringdal, 2001, s. 91).

Fenomenet i denne studien var å få kunnskap om hvilke erfaringer, tanker og meninger kontaktpersoner i barneverntjenesten har med barnesamtaler. Jeg antok at en hensiktsmessig metode for å forstå informantenes perspektiv derfor var kvalitativ metode i form av intervju. Jeg anser metoden som godt egnet for å kunne besvare min problemstilling (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 42). Ifølge Dalland (2015) gir kvalitativ metode en direkte kontakt med feltet, i tillegg er den mer fleksibel i svarene, samt at metoden vil få frem det spesielle (Dalland, 2015, s. 112-113). Fordi forskeren blir farget av sitt eget teoretiske ståsted, samt valg av metode, blir forskeren en del av prosessen innenfor kvalitativ metode.

Videre har kvalitativ metode fokus på bestemte kjennetegn eller egenskaper ved et fenomen. Dette vil bidra til en mer nøyaktig forståelse av det bestemte fenomenet (Johannessen et al., 2016, s. 95-97). På den måten angir kvalitativ forskning muligheter for en dypere forståelse fordi metoden bygger på interaksjon med informantene. Målet er å gi en helhetlig forståelse av ulike spesifikke forhold (Grønmo, 1996, s. 92).

3.3 Kvalitative intervju

«Hvis du vil vite hvordan folk oppfatter verden og livet sitt, hvorfor ikke spørre dem» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 18). Målet med intervjuet er å få atskilling og bred informasjon om andres opplevelser, samt synspunkter de ytrer på temaer som bringes på bane under intervjuet (Thagaard, 2013, s. 95). Videre gis det mulighet for å kunne tilegne seg kunnskap om andres livssituasjon, meninger, holdninger, samt opplevelser fra deres perspektiv (Brinkmann & Tanggard, 2012, s. 17-19). Imidlertid er det viktig å ha fokus på at jeg som forsker har teoretisk forståelse av temaet slik at jeg kan stille gode spørsmål (Dalland, 2015, s. 166). Hensikten i det kvalitative intervjuet var at jeg ønsket å gå i dybden på hvordan kontaktpersoner gjennomfører samtaler med barn.

Jeg planla hva jeg skulle gjøre i den kvalitative undersøkelsen før jeg gikk i gang med intervjuene. En del av forarbeidet gikk ut på å besvare intervjuundersøkelsens hva, hvorfor og hvordan (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 140). Studiens «hva» gikk ut på å samle inn

forhåndskunnskap om barnesamtalen. «Hvorfor» dreide seg om å gjøre rede for formålet til studien. Studiens «hvordan» omhandlet å sette seg inn i ulike teorier og teknikker for intervju, samt å peke ut den mest hensiktsmessige metoden for å oppnå kunnskap om temaet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 140).

Jeg har som nevnt valgt den kvalitative forskningsmetoden hvor informantenes erfaring og fortolkning står sentralt. Jeg har valgt semistrukturert intervju som metode for å fange opp informantenes erfaringer og opplevelser i forhold til barnesamtaler. Jeg vurderte lenge å velge en kombinasjon av individuelle intervjuer og gruppeintervjuer, men på bakgrunn av den begrensede tiden kontaktpersonene hadde til rådighet samt utfordringer knyttet til å finne et tidspunkt som passet alle, falt valget likevel på kun individuelle intervjuer. følge Kvale og Brinkmann (2009, s.143) defineres semistrukturert intervju som en samtale som er både planlagt og fleksibel. Informantenes beskrivelser av fortolkning og oppfatning av fenomener vil være hensikten (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 143). Studien er ikke søknadspliktig til NSD, da informantene er voksne, samt at de er anonymisert gjennom hele studien. Studien er videre basert på informert samtykke.

For å kunne opprettholde fokus under intervjusituasjonen, utarbeidet jeg i forkant en intervjuguide (vedlegg 2) basert på studiens forskningsspørsmål (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 144). Intervjuguiden tok utgangspunkt i en valgt problemstilling. Hensikten med intervjuguiden var blant annet at den skulle fungere som et arbeidsverktøy for å opprettholde struktur, samt sikring av at nødvendige data ble innhentet under intervjuet. Dette ga mulighet til å invitere til en fordypping av temaet, samt at jeg kunne følge opp svarene med oppfølgingsspørsmål. Jeg la vekt på å forsøke å løfte frem variasjoner som omhandlet informantenes erfaringer og beskrivelser av fenomenet.

Da jeg skulle gå i gang med intervjuene var det første jeg gjorde å ta kontakt med fem ulike barneverntjenester i fylket. Dette gjorde jeg ved å kontakte barnevernledere via telefon og e-post, jeg fikk positive tilbakemeldinger fra to av tjenestene. Jeg ønsket å intervju fem ansatte som hadde jobbet i fem år eller mer, og kom til enighet med barnevernlederne om at de valgte ut aktuelle kandidater. Å intervju ansatte som hadde jobbet i fem år eller mer viste seg å være utfordrende å få til da barneverntjenestene jeg fikk tilslag på hadde flere nyansettelser.

En annen utfordring var tiden kontaktpersonene hadde til disposisjon, da jeg opplevde at arbeidsdagen og kalenderen deres var relativ full. Jeg har ikke observert relasjoner eller samhandling mellom kontaktpersoner og klienter, men vært ute etter å få kontaktpersonene til å reflektere over egen yrkesutøvelse.

Jeg valgte å sende ut informasjonsskriv til informantene i forkant av intervjuene (se vedlegg 1). Dette inneholdt blant annet informasjon om informantenes anonymitet og min taushetsplikt. Innledningsvis valgte jeg likevel å minne de på taushetsplikt, informasjon og om de hadde noen spørsmål.

I samtykkeskjema mine informanter undertegnet informerte jeg om at jeg ville benytte båndopptaker underveis i intervjuene. Imidlertid fikk informantene muntlig informasjon før intervjuet om at jeg ikke ville benytte meg av dette likevel på bakgrunn av at jeg hadde fått beskjed om at dette ikke var lovlig. Da det var for liten tid til å endre skjemaet besluttet jeg å la informantene signere til tross for feilaktig informasjon i skrevet. Mine informanter samtykket skriftlig til dette.

3.4 Gjennomføring av intervjuene

Intervjuene ble gjennomført i løpet av informantenes arbeidsdag ved deres arbeidsplass, som er en kjent arena for de, samtidig som jeg ønsket at de skulle være mest mulig komfortable med situasjonen. Intervjuene foregikk i barneverntjenestens møterom, altså i skjermede lokaler. Jeg avtalte på forhånd tid og sted, og informantene var deretter ansvarlig for å booke møterom. Gjennomføringen av intervjuene ble gjort innenfor en tidsramme på to måneder. Jeg hadde også fokus på at jeg og informantene arbeider i samme bransje. Dette gjør at vi deler samme arbeidsspråk og har kjennskap til mange av de samme utfordringene.

Et av målene til en intervjuguide er også å verne om den interpersonlige relasjonen og produksjonen av kunnskap via den tematiske og dynamiske siden av spørsmålene. Forskeren skal ivareta informantenes opplevelser ved å vise til presise angivelser. I tråd med Kvaales (2009) henstilling, innviet jeg med en kort gjennomgang av studiens tema, informasjon om oppbevaring av materialet, samt fremgangen i studien. I utgangspunktet kunne informantene lest seg til denne informasjonen ved forespørselen om deltagelse, men jeg ønsket å gjøre

informantene trygge på min stemme og bli kjent med min måte å snakke på slik at de åpnet seg opp for meg. Mitt formål var å tilrettelegge for at informantene skulle føle seg fri til å snakke om emosjonelle temaer, samt at de opplevde at de kunne snakke fritt innenfor temaene (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 35). Jeg uttrykte meg også tydelig på at jeg ikke var på jakt etter et rett eller galt svar, men informantenes erfaringer med temaet.

I følge Thagaard (2016, s. 120) vil tolkning og analyse starte allerede når man velger hvilke intervjutemaer man ønsker å utdype i intervjusituasjonen. Under intervjuet vil man være i kontakt med deltakere i felten, slik at forskeren får en forståelse av undersøkelsestemaene. Dette vil si noe om hvordan forskeren fortolker intervjusituasjonen. Utgangspunktet for intervjuene var åpne spørsmål, slik at intervjuene på den måten ville ha en viss struktur uten at spørsmålene ble altfor styrende. Jeg forsøkte å få frem viktige dimensjoner ved informantenes opplevelser ved å stille oppfølgings spørsmål der det virket hensiktsmessig. Gjennom intervjuene forsøkte jeg å få frem intervjupersonens erfaringer og opplevelser omkring temaet, uten å styre informanten (Kvale & Brinkmann, 2015, s.48).

Jeg valgte å ta detaljerte notater underveis i intervjuene. Intervjuene bar preg av god flyt, og jeg opplevde ikke at det forstyrret informanten nevneverdig. Min opplevelse var at informantene hadde stor interesse og engasjement for det de fortalte om. Informantene fremsto trygge, og jeg fikk en opplevelse av at de hadde tillit til meg. Det kan være et kjennetegn på god kontakt mellom forsker og informant (Thagaard, 2013, s. 118) Jeg satt i utgangspunktet av 45 minutter til hvert intervju. Dette valget tok jeg fordi flere av informantene ga uttrykk for at de hadde en hektisk hverdag. Intervjuene varte imidlertid i overkant av en time hver seg, noe jeg opplevde at informantene var fornøyd med.

Bakgrunnen for valg av spørsmålene var at jeg ønsket å holde mulighetene åpne for ulike svar, med tanke på informantenes ulike bakgrunn og erfaring. Spørsmålene som omhandlet utviklingstraumer baserer seg på litteratur jeg på forhånd hadde satt meg inn i før gjennomføringen av intervjuene. Bakgrunnen for at spørsmålene omhandlet utviklingstraumer var at det var dette jeg ønsket å ha fokus på fra start. Imidlertid endret dette seg underveis i prosessen da dette fenomenet ikke fremkom i mine funn. Fenomenet som gjorde seg gjeldende i mine funn var barnesamtaler, dette ble derfor mitt fokus videre.

Spørsmålene som omhandler arbeidsmetoder og samarbeid ble stilt fordi jeg ønsket informasjon om hvordan barneverntjenesten arbeider med kompetanseutvikling med temaet, og hvordan de samarbeider med ulike instanser og hjem i saker knyttet til denne tematikken. I tillegg stilte jeg oppfølgingsspørsmål hvor jeg følte det var hensiktsmessig. Oppfølgingsspørsmålene varierte i forhold til hva informantene la vekt på og hva jeg ønsket de skulle utdype videre. Temaene i oppfølgingsspørsmålene varierte fordi informantene vektla ulike ting, samt at de har ulik bakgrunn og erfaring.

Jeg avsluttet intervjuet ved at jeg stilte spørsmål som åpnet opp for om det var noe mer informantene ønsket å tilføye, eller om de kunne ønsket seg andre spørsmål. Jeg gikk også gjennom intervjuet og hva jeg hadde skrevet underveis slik at det ikke ble noen misforståelser i etterkant. På denne måten kunne de fjerne hele, eller deler av intervjuet, samt rette opp i eventuelle misforståelser. Avslutningsvis informerte jeg om at de når som helst kunne trekke seg fra mitt prosjekt, samt at de kunne ta kontakt med meg i ettertid. Jeg gjorde dette som en form for debrifing slik at informantene ikke skulle føle at de hadde sagt for mye, eller bli sittende igjen med en følelse av tomhet (Kvale og Brinkmann, 2009).

3.5 Den analytiske prosessen

Hermeneutikken handler om å fremheve betydningen av å fortolke menneskers handlinger via og ha fokus på et dypere meningsforhold enn det som først og fremst ville være innlysende (Thagaard, 2018, s. 37). Videre vil et vesentlig aspekt ved hermenologien være at man aldri møter verden forutsetningsløst (Gilje & Grimen, 1993, s. 148). Forskeren vil i den hermeneutiske tilnærmingen tolke situasjoner og informantenes svar med bakgrunn i sin egen forforståelse. Gadamer sitt forforståelses begrep er sentralt og knyttes opp mot at forskerens forforståelse er helt nødvendig for at forforståelse skal være gjennomførbart (Alvesson & Sköldberg, 1994, s. 135-136). Det er likevel viktig å ha fokus på at forskeren ikke kan tolke helt fritt og uavhengig da forskeren begrenses av sin egen forståelseshorisont. Forforståelseshorisont omhandler derfor at disse forforståelsene, forestillingene og erfaringene forskeren har med seg, vil danne ny informasjon i møte med nye subjektive forståelser (Brottveit, 2018, s. 35).

Jeg har kodet intervjuene ved å gruppere de inn i ulike skjemaer, delt de opp og redusert innholdet. Kvale og Brinkmann (2015) påpeker at den vanligste metoden for dataanalyse er koding og kategorisering. Det er nettopp denne metoden jeg benyttet i min analyse for sette det innsamlete datamaterialet i system (Kvale & Brinkman, 2015, s. 226). I følge Postholm (2010) skiller man mellom teoretiske og deskriptive analyser. Innenfor deskriptiv analyse reduseres datamaterialet slik at det bli mer oversiktlig og i tillegg forståelig (Postholm, 2010, s. 91-103). Det kan bety åpen koding hvor dataen blir inndelt i mindre deler, samt at man i tillegg setter navn på de ulike fenomener (Postholm, 2010, s. 89). For meg var det viktig å gå gjennom materialet på en nøyaktig måte, dette var tidkrevende. Jeg fargekodet alle intervjuene og satt de inn i et system med fem overskrifter for å skape en struktur. Jeg benyttet tematisert tilnærming som vil si at jeg satt de inn i ulike temaer slik at jeg fikk en oversikt (Thagaard, 2013, s. 181).

3.6 Forskningskvalitet

Forskeren må forholde seg til visse kriterier for at resultatene skal ha en nødvendig kvalitet. Validitet og reliabilitet angis som godt kjente kriterier innenfor forskningslitteraturen (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 192). Forståelsen har opphav fra kvantitativ forskning, og har videre vært tema for drøfting hvorvidt det foreligger relevans innenfor kvalitative studier. Innenfor den kvalitative forskningen viser noen forskere derfor til transparens eller gjennomsiktighet for å definere et skille. Videre redegjør jeg for begrepene.

3.7 Reliabilitet

Reliabilitet omhandler om datainnsamlingene er holdbare og pålitelige (Kvale & Brinkmann, 2009, s192). Et kriterium for studiens reliabilitet er at man må stole på dataene fra undersøkelsen. Jeg er selv ansatt i en barneverntjeneste og har hatt møter med flere ulike barn og deres familier. Jeg vil derfor ha med meg noe forforståelse i møte med informantene. Samtidig hadde jeg fokus på å få frem informantenes opplevelser og erfaringer, uten påvirkning fra egen forforståelse. Jeg forsøkte å være bevisst min egen rolle som forsker, men opplevde ved flere anledninger at jeg måtte begrense meg selv da eget engasjement medførte ønske om å bekrefte temaer jeg selv er opptatt av. Utfordringen kan også være at jeg satte

søkelys på det jeg trodde de mente, på bakgrunn av min forforståelse og erfaring. Dette kan ha bidratt til at jeg ikke fulgte opp det de egentlig fortalte. For å ivareta reliabiliteten endret jeg derfor fokus i etterkant av intervjuene. Fenomenet som i utgangspunktet omhandlet utviklingstraumer, ble derfor endret til barnesamtaler.

Faktorer som også spiller inn på dataenes reliabilitet er om fenomenene man ønsker å forske på blir målt i like situasjoner, og hvor presist de blir målt. Når det kommer til mine intervjudata vil reliabiliteten avhenge av om mine transkripsjoner gjenspeiler det informantene fortalte i intervjuene, samt i hvilken grad informantene ble påvirket av eventuelle ledende spørsmål og min subjektivitet. Underveis har jeg ønsket å være bevisst på å inkludere alt informantene fortalte, uavhengig om jeg anså det som relevant for temaet eller ikke. (Kvale og Brinkmann (2009, s. 46).

3.8 Validitet

Validitet omhandler gyldighet. Underveis i arbeidet må forskeren drøfte tolkningenes gyldighet. Studien sikres troverdighet gjennom etiske refleksjoner underveis i prosessen og ifølge Cresswell (2013, s. 248) innebærer etisk validering å ta stilling til ulike påvirkninger underveis i studien. Videre innebærer forskning at forskeren ivaretar det etiske ansvaret og evner å vise til at studiens konklusjon ikke inneholder andre faktorer enn selve undersøkelsen. Sikring av validitet innenfor kvalitativ forskning omhandler å inneha en kritisk tilnærming til forhold som kan påvirke forskningsprosessen. Det vil være alt fra valg av metode til rekruttering av informanter, analysing av dataene, samt presentasjon av resultatene. Det vil derfor være viktig med transparens, slik at leseren forstår hvilke vurderinger som er gjennomført underveis. I etterkant av intervjuene fremkommer det imidlertid at informantene snakker generelt om alle barna de møter i forbindelse med sitt arbeid og ikke bare de barna som har utviklingstraumer. På tross av at informantene hadde mye erfaring omkring barn som var utrygge, hadde relasjonelle vansker, eller strevde i forhold til følelsesregulering, ble derfor vanskelig å fokusere på utviklingstraumer som fenomen. Fordi det ble utfordrende å skille mellom om informantene snakket om barn med utviklingstraumer eller om de snakket generelt om alle barna de møter, ønsket jeg istedenfor å fokusere på barnesamtalen som

fenomen. På bakgrunn av det vil jeg likevel vurdere informantenes innspill som både gyldige og verdifulle.

3.9 Etske betraktninger

Det kreves at forskeren forholder seg til de etiske prinsippene som er gjeldende (Thagaard, 2018, s. 20). Forskeren må derfor fremtre redelig, samt nøyaktig i hvordan forskningsresultatene blir presentert. Viktige valg vil få ulike konsekvenser for studien. Studien preges av en nær kontakt mellom forsker og informantene og jeg vil få en del datamateriale som er tilknyttet informantene (Thagaard, 2018, s. 21). Det vil være svært viktig å bearbeide personopplysninger på en korrekt måte. Mitt valg var å la informantene være anonyme, samt å få samtykke til at informasjonen kunne benyttes i studien. I følge Thagaard (2018) vil et prinsipp i alle forskningsprosjekt være å innhente samtykke fordi det handler om respekten for individets råderett over eget liv. Det vil også påse at informanten føler en kontroll i forhold til opplysningene som deles (Thargaard, 2018, s. 22). Det er derfor ikke anført noen personlige opplysninger som, navn, epostadresse eller personnummer. Jeg har kun registrert kjønn i uttalelser i intervjuene, noe som ikke er identifiserbart på bakgrunn av at jeg ikke har registrert bosted og alder i datamaterialet. Ifølge Kvale og Brinkmann (2009, s. 35) kjennetegnes forskningsintervjuet i høy grad av ulike etiske utfordringer, samt at kunnskapen oppstår i den sosiale relasjonen blant forsker og informant. Relasjonen preges av hvordan forskeren evner å la informanten samtale åpent og trygt. Forskeren må derfor ivareta informantenes selvstendighet i intervjuet, istedenfor egen interesse. Jeg ønsket å ivareta dette ved å la informantene samtale fritt om temaene de engasjerte seg for, samtidig som jeg stilte oppfølgende spørsmål for å få tak i informantenes dybdebeskrivelser. Jeg opplever at jeg på den måten fikk frem informantens stemme

Underveis i intervjuet tok jeg så detaljerte notater jeg klarte, sitatene er derfor ikke direkte men en gjentakelse av hva jeg husker og hva jeg noterte underveis. Jeg opplever likevel at notatene har validitet i forhold til at jeg rakk å skrive ned stort sett alt informantene sa. Jeg informerte også om at de når som helst i prosessen kunne trekke seg fra min studie, og at informasjonen om dem slettes ved endt studie.

På bakgrunn av en hermeneutisk tilnærming benyttet jeg Gadammers forståelse som fundament under forberedelsen av intervjuene (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 69). Gadammers prinsipper bygger på fortolkning av tekster, samt forståelse redskaper som er begrenset av tradisjon og historisk liv hvor forståelsen forutsetter enkelte fordommer. Min tilegnede kunnskap om den hermeneutiske tilnærmingen antar jeg at har bidratt til større forståelse for min egen rolle under intervjuene. Dette kan ha betydning for samtalen og i tillegg ha påvirket samtalen på den måten at vi la vekt på felles utfordringer.

Innenfor forskning skal forskeren skille mellom sitt eget syn på fenomenet, og informantens opplevelse. Mine betraktninger kan likevel ha påvirket prosessen i en viss grad, basert på egen forforståelse og forutinntatthet i forhold til spørsmålsformulering, samt mitt kjennskap til arbeidet før intervjuet. På den annen side har jeg forsøkt å ta hensyn til dette ved valg av intervjuform, samt et nøyaktig analysearbeid. Samtidig kan også mitt kjennskap til informantenes arbeidshverdag ha bidratt til en virkelighetsnær og åpen samtale. Det handler om at jeg og informantene arbeider innenfor samme fagfelt og at jeg derfor har en del forforståelse, samt at jeg kan dele mye av informantenes syn. På den andre siden kan jeg være farget av egne erfaringer og på den måten anta at jeg forstår hva informantene snakker om. Jeg kan derfor anta at min forforståelse på enkelte temaer gjorde at jeg kan misforsto hva informantene fortalte fordi jeg trodde jeg forsto at vi snakket samme språk. Min tolkning kan også ha påvirket intervjuet fordi jeg kjente meg igjen i mye av hva informantene fortalte, selv om jeg prøvde å ikke la meg engasjere for mye i temaer jeg selv brant for. Jeg kan også ha gått glipp av viktige poeng siden jeg hadde fokus på utviklingstraumer under intervjuene. Underveis i intervjuene tolket jeg det derfor til at vi snakket om dette. Imidlertid så jeg tydelig i mine funn at det ikke fremkommer at informantene skilte disse begrepene. Således valgte jeg å endre mitt fokus til å omhandle barnesamtaler. Dette kan ha påvirket forskningen og jeg kan muligens anta at jeg ville fått annerledes funn ved å ha rettet fokuset på dette fra start.

4 Presentasjon av funn

I dette kapitlet vil jeg presentere sentrale funn i studien. Funnene presenteres gjennom tre temaer. De tre temaene er: kompetanse i å snakke med sårbare barn, mangel på felles forståelse eller rutiner i samtaler med barn og opplevelse av relasjonskompetanse og tid.

Jeg vil imidlertid først gi en liten presentasjon av informantene.

Alle fem informanter er bevisst anonymisert, men jeg kan likevel gi noen detaljer om dem. Informantene er hentet fra to barneverntjenester på Østlandet, og arbeidserfaringen er alt fra ett til fem år. Men flere av de har jobbet opp mot tyve år i andre helseinstitusjoner med barn og unge som har ulike utfordringer. Fire av dem er barnevernspedagoger og en er sosionom. Det er kun et kjønn som er representert, alle fem av informantene er kvinner i alderen 24-49 år. Det kan tenkes at kjønnsfordelingen blant informantene forteller noe om andelen kvinner og andelen menn som jobber i barneverntjenesten. Alle informantene har lang erfaring innenfor sårbare barn, selv om ikke all erfaringen kommer fra barneverntjenesten så har de alle vært ansatt ved lignende institusjoner. Jeg ønsket å intervju ansatte ved barneverntjenesten fordi de møter mange barn og unge med ulike utfordringer. En antakelse jeg hadde var at informantene hadde møtt mange sårbare barn og unge, og kunne fortelle meg om sine erfaringer.

4.1 Kompetanse i å snakke med sårbare barn

Den ene informanten, forteller hvor utfordrende barnevernsarbeid kan være, spesielt når man kommer i samtaler med barn: *«Jeg tenker også at det er en utfordring at vi i barneverntjenesten ikke har nok kompetanse på hvordan man snakker med barn»*. Hun påpeker at det eksisterer en mangel på kompetanse i barneverntjenesten om hvordan man snakker med barn.

Dette tenker hun skaper noen utfordringer; *«Det er vanskelig i saker som er komplekse. Det er mange ting man ikke vet, som man kanskje heller ikke får svar på. Barna bærer på hemmeligheter vi ikke får tak i»*. Denne mangelen av kompetanse i å kunne snakke med barn

blir ekstra utfordrende i komplekse saker, da utfordringer er at de ikke får frem barnas livshistorier. Da trenger vi å få mer kunnskaper om hvordan barna egentlig har det, men hun opplever at det er mange hemmeligheter de ikke makter å få frem i disse samtalene. Hva disse hemmelighetene kan være utdypes ikke.

En annen informant legger vekt på det samme. Forventningen som innebærer kompetanse på samtlige tema innenfor det barnevernfaglige feltet: *«Vi skal kunne litt om alt, og det forventes fra alle hold at vi sitter på den magiske nøkkelen. Løsningen licsom»*. En tredje informant sier noe av det samme. Hun peker på en forventning om mye kompetanse, samtidig som hun uttrykker at de ansatte er usikre i måten de kommuniserer med barn på: *«Det vanskeligste i vår hverdag, er at vi skal kunne litt om alt, vi. Også vet vi egentlig ikke hvordan vi snakker med barn, vi bare har vår egen greie»*. Informanten har også en formening om å være et oppslagsverk, og at de skal være veldig gode på menneskemøter, spesielt mennesker som er i vanskelige livssituasjoner: *Vi er på en måte et oppslagsverk, også skal vi være veldig gode på å møte mennesker i krise»*.

En annen informant fortalte om lignende betraktninger omkring manglende kompetanse om utviklingstraumer og smerteuttrykk: *«Vi har for lite kunnskap om utviklingstraumer, og for lite kunnskap om reaksjoner/smerteuttrykk som følge av utviklingstraumer»*. Barneverntjenesten møter mange barn med ulike utfordringer. Informanten uttrykker å ha for lite kompetanse om utviklingstraumer samt på hvilke måte dette kommer til uttrykk hos barna de møter.

Samme informant forteller at barn kan ha ulike utviklingstraumer, og kaller det gjerne smerteuttrykk. Hun utdyper ikke begrepene ytterligere, men sier det på denne måten: *«Det er forskjellig utviklingstraumer et barn kan ha, eller smerteuttrykk som jeg liker å bruke. Det kommer an på hvilke type traumer de har»*. Videre nevner hun at det er et utfordrende tema å få god nok kompetanse i: *«Det å ha god nok kunnskap om alle de tinga kan være vanskelig»*.

Informanten fortalte også hva hun tenkte de manglet kompetanse om. Hun kunne tenke seg mer kompetanse innenfor traumebevisst omsorg, samt at barneverntjenesten rettet blikket mot barnets opplevelser: *«Skulle ønske meg mer kurs innenfor traumebevisst omsorg eller regulerende omsorg da. Vi må ha fokus på å se barnet i lys av hva det har opplevd»*. Flere av informantene uttrykte et behov for mer utdanning, og ytret samtidig tanker knyttet til femårig utdanning innenfor barnevernfeltet.

En av informantene uttrykker at hun skulle ønske de hadde mer veiledning, kurs og praksisnære gruppeoppgaver for å oppdatere sin manglende kompetanse: «Hvis jeg skulle endra noe ville det også være veiledning, også fast individuell veiledning, kurs også at vi øvde sammen». En annen informant som nylig var nyutdannet forteller det slik: «Når jeg tenker tilbake så ser jeg at vi fikk mye kunnskap om utviklingstraumer under utdanningen. Til tross for dette opplever jeg at det ikke er nok. Kanskje femårig utdanning for barnevernspedagoger vil være et positivt løft med tanke på kompetanseheving». Til tross for at informanten uttrykker at hun fikk mye kunnskap om begrepet under utdanningen, opplever hun i arbeidslivet at det ikke var tilstrekkelig.

En informant forteller at hun gjør så godt hun kan: «Jeg gjør så godt jeg kan. Jeg prøver å lese meg opp, men ser at tiden ikke strekker til. Det blir sengelektyre i helgene. Jeg har akseptert at det er slik det er, og gjør det jeg kan for å gjøre en god jobb. Det jeg ikke får gjort, det får jeg ikke gjort. Det er slik det er». Ut ifra det informanten fortalte kan det høres ut som kontaktpersonen bruker mye tid på å oppdatere seg på kunnskap utenfor arbeidstid. Tiden strekker ikke til innenfor arbeidstiden, men informanten føler likevel et behov for mer kunnskap.

Informanten forteller hva hun gjør for å oppdatere sin manglende kompetanse. Da pleier hun å lese litt om eksempelvis seksuelle overgrep, som faller inn under utviklingstraume når hun opplever at hun ikke har god nok kompetanse. Informanten nevner ikke hvor hun oppdaterer seg på teorien: «Da prøver jeg å lese litt, for eksempel om seksuelle overgrep, barn som er utsatt for det kan være vanskelig». Denne informanten, i likhet med den forrige påpeker mangelen på kompetanse, men hun forsøker å sette seg inn i egnet teori når hun opplever at hun ikke har god nok kompetanse. Som ved ulike former for utviklingstraumer, og da nevner hun barn som er utsatt for seksuelle overgrep.

4.2 Mangel på felles forståelse eller rutiner i samtaler med barn

Informantene forteller at det ikke foreligger felles rutiner på arbeidsplassen for hvordan skape en god relasjon til et barn. En informant sier det på denne måten: *«Jeg gjør det litt på min egen måte, ut ifra min egen kompetanse og hva jeg føler er best»*. En annen informant bekrefter også at det er en mangel på en felles forståelse i barneverntjenesten: *«Vi har ingen felles forståelse. Vi har ikke blitt enig om noe»*. Dette begrunner hun i manglende rutiner på arbeidsplassen.

En tredje informant fortalte også om mangelen på felles forståelse, noe hun så på som en utfordring: *«Det er utfordrende fordi vi ikke har en felles forståelse. Samtidig har man lært seg noen verktøy gjennom tidligere erfaringer. Man møter de slik man bør møte alle andre barn, på deres nivå. Det handler om å skape en relasjon»*. Gjennom erfaringer i jobben har hun lært verktøy som er nyttige. Det handler også om perspektiv – å møte barn der de er – og skape en relasjon. Det at det ikke eksisterer en felles forståelse i barneverntjenesten støttes også av en fjerde informant.

En annen informant forteller at det heller ikke foreligger gode nok rutiner på barnesamtaler: *«Jeg er opptatt av å snakke med barn og høre deres stemme, men likevel så opplever jeg at barneverntjenestene ikke har gode nok rutiner»*. Informanten forteller at hun ønsker å få frem barnets stemme, men at det er utfordrende når barneverntjenesten ikke har gode nok rutiner. Videre beskriver informantene at de på arbeidsplassen lærer av hverandre. De plukker opp ulike verktøy som kan brukes i arbeidet med å snakke med barn. Ett av verktøyene informantene påpeker er såkalte smilefjes¹: *«Vi lærer alltid av hverandre, vi har for eksempel smilefjes som vi benytter i samtaler med barn. Vi lærer av hverandre og noen ganger kan det være litt tilfeldig at vi plukker opp noe. Vi kurses i trygg base, toleransemodellen, COS P og fokuset er utdanning»*. Sitatet kan tyde på at informantene har en erfaring med tilfeldig læring, samt at kollegaene lærer av hverandre. I tillegg fremhever informantene at det er fokus på økt kompetanse.

Videre forsøker informantene å beskrive følelsen hun sitter med i forhold til om det hun gjør er rett eller galt: *«Men jeg savner at man aldri vet om det man gjør er bra eller dårlig. Man blir ikke utfordret på det»*. Hun beskriver videre et eksempel fra når hun arbeidet i barnehage og

¹Smilefjes er et verktøy som brukes av tjenesten for å hjelpe barn å uttrykke det de ønsker å få frem.

fikk veiledning her og nå: «*Jeg husker da jeg arbeidet i barnehage, da ble jeg veiledet i situasjoner. Det er noe man ikke får i barneverntjenesten. Man får veiledning dersom man har behov for det*». Eksempelet informantene nevner gir ingen indikasjon på om hun opplevde veiledningen hun fikk i tidligere jobb som nyttig eller ei, hun utdyper heller ikke om kollegaveiledningen hun mottar ved behov er nyttig.

Alle informantene uttrykte tydelig et stort ønske og behov for endring i sin tjeneste. De fortalte alle om hvordan de skulle ønske hverdagen så ut innad i tjenesten og hvordan de kunne nå målet om bedre hjelp til rett tid. En av informantene fortalte at hun hadde et ønske om bedre rammer og en felles forståelse: «*Jeg ville fått bedre tid. Jeg kunne tenkt meg bedre kontinuitet og oftere møter*». Hun uttrykte dette ved et ønske om mer rutiner og struktur, en såkalt mal for arbeidet: «*Kanskje bør det ha vært et krav til antall samtaler, at man for eksempel skal snakke eks antall ganger med et barn med én spesiell utfordring*».

En informant oppsummerer intervjuet på denne måten: «*Jeg opplever å lykkes når man får tid*». Informanten forteller at for å lykkes i jobben sin, må hun ha tid til å gjennomføre den.

4.3 Opplevelse av relasjonskompetanse i samtaler med barn og tid

En av informantene beskrev at kompetanse om å snakke med barn handler om erfaring, så vel som å skape en relasjon med barnet. Da blir det viktig å undersøke barnevernsansattes tanker om hva relasjonskompetansen kan være. En informant beskriver relasjon som et forhold to personer har til hverandre: «*Relasjon er et begrep jeg har langt frem i panna, det handler om forholdet to personer har til hverandre*». En annen informant legger vekt på at relasjoner: «*Samspill preget av gjensidighet og trygghet*». En annen informant forteller at relasjon handler om samhandling og hvilken kontakt man får med et annet menneske: «*Relasjon er en kontakt man får med en annen person, samhandling*». Hun forteller videre om hvordan hun går frem i kontakten med barna. Hun beskriver at hun trår varsomt frem og barnets bakgrunn vil også være av betydning for dette: «*Personlig velger jeg å trå varsomt frem i møte med barna, det kommer an på hvilket barn det er og om jeg vet bakgrunnen for barnets atferd*». Informanten påpeker også viktigheten av hvilken relasjon hun har til barnet, samtidig som hun beskriver seg selv i møte med barnet som anerkjennende: «*Hva slags relasjon jeg har til*

barnet. Sånn generelt velger jeg å være rolig, for å anerkjenne de smerteuttrykkene jeg ser». Informanten ønsker videre å møte de smerteuttrykkene hun ser ved å opptre anerkjennende.

Videre forsøker informanten å utdype dette ved at hun beskriver et eksempel hvor hun fikk til en bedre relasjon nettopp fordi hun hadde tid til det: *«Har et eksempel hvor jeg hadde mange samtaler med samme barn, og samtalene fungerte bedre og bedre dess flere samtaler vi hadde».* Hun påpeker at tiden førte til flere møter og dermed muligheter for bedre og bedre samtaler, likevel nevner hun at tiden også er en utfordring: *«Dessverre ser man at man ikke alltid har tid til dette, spesielt ikke dersom man arbeider med undersøkelser i barneverntjenesten. Man får ikke muligheten til å bli kjent».* Informanten påpeker utfordringer med å bli kjent med barna fordi det er en mangel på tid til å ha nok samtaler med barnet. Informanten setter i tillegg fokus på utfordringen omkring tiden til å skape en god relasjon: *«Det er litt utfordrende når man har jobbet med barn i flere år, og begynner å jobbe i barneverntjenesten så ser man at man ikke har tid til å skape en god relasjon».*

Videre opplever alle informantene at det er vanskelig å skape en god relasjon på bakgrunn av tidspress. En informant forteller om hvordan det oppleves å stå i denne skvisen og å skulle skape en god relasjon for å få vite mest mulig om barnets livshistorie og at det er for liten tid: *«Jeg kjenner en klump i magen når jeg forteller at det ikke alltid er tid til å skape den relasjonen jeg ønsker, for at barna virkelig åpner seg og forteller om det som er vanskelig».* Måten informanten uttrykker seg på påpeker at informanten opplever tidspresset som en belastning i forhold til at hun får vondt i magen. Informanten uttrykker videre at hun opplever et bedre samarbeid med foreldrene hvis det foreligger en god relasjon: *«Der relasjonen er god opplever jeg et bedre samarbeid med foreldrene, og også at de er mer ærlig og åpne om utfordringene de har».*

En av informantene legger til at mulighetene for å legge godt nok til rette for gode relasjoner til barn, er manglende. Hun uttrykker dette ved at hun mangler tid til å bygge en relasjon og bli kjent med barnet: *«Jeg opplever at man sjelden har nok tid med hvert enkelt barn, og dermed har dårlige forutsetninger for å bli ordentlig kjent og kunne skape en god relasjon».* Tid er viktig for å skape relasjoner, og da over lengre perioder.

Flere av informantene trakk frem at det ikke var nok tid i barneverntjenesten til å ha flere samtaler med barna. Men tid i seg selv er ikke nok for å skape en god relasjon. En informant

ytrer at hun prøver å møte barnet med trygghet: *«Jeg prøver å møte barnet der det er. For å få til en god relasjon så må barnet ha en trygghet til meg. Da må vi begynne med trygghet. I barneverntjenesten har man så liten tid sammen med barnet. Det er derfor ikke så lett å få til en god relasjon»*. Informanten ønsker å møte barnet der det er, samt at barnet skal ha trygghet til henne. Men hun forteller ikke hvordan en slik trygghet kan skapes. En annen informant støtter opp under dette og fremhever at hun har fokus på en trygg relasjon: *«Jeg tenker at det er viktig å bruke tiden på å skape en relasjon som kjennes trygg for barnet»*.

En informant beskriver at det kan være utfordrende å få til en god relasjon med barn, på bakgrunn av tidspress. *«Jeg tenker det handler om de små tinga som kan bli utfordrende fordi man har ikke god nok tid til å skape en god og trygg relasjon. Man vet ikke hva barna bærer på og hvordan disse barna er før man har snakket med de flere ganger»*. Tiden til informanten gir muligheter for å skape en relasjon slik at barnet får tillit til å fortelle mer. Hun påpeker at hun prøver å fordele tiden sin: *«Tid er også en utfordring. Jeg prøver likevel å tenke at jeg har gjort det jeg kan med den tiden jeg har. Jeg aksepterer at man ikke klarer å fordele tiden man har likt på de barna/ungdommene man følger opp»*. Informanten uttrykker aksept for at hun ikke får gjort arbeidet sitt godt nok fordi det ikke er tid til det i arbeidshverdagen. En annen informant fortalte at det handler om forutsetningene til den enkelte og hvordan hun på egenhånd prioriterer tiden sin: *«Jeg gjør det beste ut av det ut ifra forutsetningene man har. Prøver å finne tiden der man ser at det absolutt er nødvendig»*.

En av informantene var også inne på ulike utfordringer og snakket blant annet om hva det gjør med en selv når man hele tiden kjenner at man ikke strekker til tidsmessig: *«Det er vondt å kjenne på at man ikke har tid. At man ikke har tid til å skape den relasjonen man så gjerne vil ha. Men noen dager bare løper vi fra møte til møte, likevel føles det så feil å si det høyt. Det er ting jeg kan gruble på om kvelden»*. Informanten beskriver i sitatet hvordan hun kan bekymre seg for arbeidet selv utenfor arbeidstiden.

I de tilfellene hvor informantene opplever at de har fått til en god relasjon med barnet, har de fremhevet viktigheten av å ha nok tid. Samt at de benyttet noen gode virkemidler som kunne benyttes i samtalen for mer kunnskaper om barnet, som for eksempel smilefjes som en tidligere informant snakket om. Andre viktige virkemidler som ble benyttet og som ble løftet frem var å gjøre ting sammen, som å spille spill, gå tur eller ta barnet ut av den vante situasjonen. En informant forklarer det på denne måten: *«...vi spiller spill, kjører en tur, går en*

tur eller bare gjør noe barnet har lyst til....det er de gode sakene». Hun fremhever sakene hvor hun får til en god relasjon som de gode sakene. Videre legger hun vekt på at hun bruker sin relasjonskompetanse på den måten at hun velger å stå i det og ikke gi opp: «Man må tåle å stå i avvisninger og ikke gi opp». Samtidig uttrykker hun at det er utfordrende å få til i forhold til tiden de har til rådighet: «Utfordringen er at dette er vanskelig å få til tidsmessig».

Samme informant uttrykte også at det må en endring til i barneverntjenesten hvis de ansatte skal yte riktig hjelp: «Jeg tenker at noe må endres dersom vi skal få barn til å fortelle». Informanten utdyper dette ved å bygge videre på tanken om tid, og på den måten få en dypere forståelse av barnas behov: «Vi skulle hatt mer tid til hvert enkelt barn. Da hadde jeg hatt en dypere forståelse for hvordan møte de, og å skape en god relasjon».

Videre legger en annen informant vekt på egen rolle i møte med barnet, samt hvordan hun kan få et helhetlig bilde av barnets omsorgssituasjon: «Det er viktig at vi har fokus på hvem vi er i møte med barnet og hvordan undersøke barnets omgivelser på en tilfredsstillende måte. Hva barnet har behov for og hva som ligger bak barnets atferd». Videre setter hun ord på at det er viktig å ha fokus på barnets omgivelser, og ikke bare se på barnet i seg selv: «Vi får ikke tak i problematikken så lenge vi kun har fokus på barnet og ikke barnets omgivelser».

5. Drøfting

I denne delen presenteres funnene opp mot problemstillingen og teori. I utgangspunktet ønsket jeg å se nærmere på informantenes erfaring rundt utviklingstraumer. I analysen av mine funn ser jeg i etterkant at informantene ikke skiller mellom barn som har utviklingstraumer, men at de ofte refererte til alle barn de arbeidet med i barneverntjenesten. Jeg endret derfor fokus og ønsket å se informantenes erfaringer knyttet opp mot barnesamtaler.

Problemstillingen lyder som følger:

Hvilke erfaringer har barnevernansatte knyttet til «barnesamtaler», og hvilke handlingsmuligheter opplever de at de har rundt disse samtalene med barna?

Drøftingen presenteres gjennom tre temaer: kompetanse i å snakke med sårbare barn, mangel på felles forståelse og relasjonskompetanse. Et ting som er felles og som går igjen i disse temaene er dette med tid og ønske om endringer.

5.1 Kompetanse i å snakke med sårbare barn

Ulike offentlige utredninger og meldinger viser at ansatte i barneverntjenesten mangler kompetanse og har behov for et kompetanseløft (Regjeringen, 2017). Nyere forskning viser i tillegg at ansatte mangler kunnskap, trygghet og handlingskompetanse når det gjelder å få barn til å fortelle om sine livshistorier. I tillegg har barnevernspedagoger erkjent at de ikke har tilfredsstillende kunnskap omkring barnesamtaler, samt at de har behov for mer teoretisk kompetanse, handlingskompetanse og kunnskap i forhold til samtalemetodikk (Gamst, 2017, s. 27).

Dette samsvarer med hvordan informantene i denne studien reflekterte over samme utfordring. Karakteristiske kjennetegn som informantene reflekterte over og som de opplevde utfordrende, var opplevelsen av deres egen manglende kompetanse i å snakke med sårbare barn. Samtlige informanter ønsker derfor mer kompetanse på barnesamtaler. De opplever at de på generelt grunnlag har for lite rutiner og kompetanse når de skal gjennomføre utfordrende samtaler med barn. Mening, anerkjennelse og verdighet anses for å være grunnleggende prinsipper for å fremme god kommunikasjon i samtaler med barn og unge (Ruud, 2016, s. 24). Anerkjennelse regnes for å være selve kjernen i kommunikasjonen, og innebærer den voksnes holdninger fremfor noe den voksne aktivt går inn for å gjøre (Ruud, 2016, s. 25). I følge Heimstad og Biong i Thommesen & Neumann (2019, s. 40) vil det å inneha en felles forståelse og et felles språk, gjennom gode rutiner og retningslinjer, også påvirke hvordan de ansatte møter barn i barnesamtaler.

Videre påpeker informantene at følgene av for lite kompetanse er nettopp at de ikke evner å få tak i barnas livshistorier. En informant forteller at barna bærer på hemmeligheter barneverntjenesten ikke får tak i. Informanten utdyper ikke hvilke hemmeligheter barna bærer på, men opplever det i tillegg som en ekstra utfordring i saker som er komplekse. Informantene snakket heller ikke om en konkret metode de benyttet seg av. Imidlertid brukte de ulike smilefjes i samtalene, slik at barna lettere kunne utrykke sine følelser. Som en forutsetning for god kommunikasjon vil anerkjennelse også påvirke barnets møte med den voksne, samt barnets evne til kommunikasjon (Drugli, 2013, s. 45). Anerkjennelse av barns opplevelser er i tillegg avgjørende for å skape en god relasjon (Lund, 2012, s. 109). I

barnesamtalene bør den voksne vise aksept for barnets formidling av sin historie, i tillegg til å vise forståelse for barnets kommunikasjon ut fra et utviklingsmessig ståsted (Ruud, 2016, s. 26).

Informantene uttalte et ønske og et behov for mer kompetanse omkring de utfordrende samtalene med sårbare barn. Man kan derfor stille spørsmålstegn ved om det er forsvarlig at ansatte i barneverntjenesten skal gjennomføre en krevende og særs viktig jobb uten at de opplever å ha de riktige verktøyene for å gjennomføre samtaler på en tilfredsstillende måte. Jeg undrer meg over om barnets stemme vil komme frem i tilstrekkelig grad.

Til tross for manglende kompetanse påpekte også en informant at hun hadde opplevelser hun kalte «de gode sakene». Sakene hvor hun opplevde å få en god relasjon med barnet på bakgrunn av bedre tid til nettopp å skape det. Det at de ansatte innehar kunnskap om stress og traumer, evne til selvregulering og innsikt i egne stressreaksjoner, regnes som nødvendig for å skape trygge relasjoner (Thommessen & Neumann, 2019, s. 128). Barn har behov for både emosjonell og fysisk trygghet, noe som innebærer at den voksne ivaretar behovet for forutsigbarhet, ærlighet, åpenhet og tilgjengelighet. Barnet skal oppleve at de har innsikt i de vurderingene som angår dem selv, samt inneha en viss medbestemmelsesrett i eget liv (Thommessen & Neumann 2019, s. 29). Barnevernansatte må ha kunnskap om seg selv, sine følelser, samt samhandlingsmønstre for å kunne gi trygghet og å skape en god relasjon. De må fokusere på å snakke rolig og lytte til rolige stemmer, le og å se trygge ansikt har en beroligende effekt. På den måten er trygghet, relasjon og følelsesregulering grunnleggende i arbeidet med traumatiserte barn og unge (Thommessen & Neumann 2019, s. 30).

Videre legger informantene vekt på hva de mangler kompetanse i. De forteller at det foreligger en forventning om at de skal ha kompetanse på en hel del områder, en informant opplever seg selv som et oppslagsverk som skal være god på alt. Imidlertid opplever samtlige at de har for lite kompetanse når det gjelder samtaler med barn og utviklingstraumer eller smerteuttrykk. Det er flere ulike aspekter ved uttalelsene til samtlige informanter. De ansatte har en lovpålagt plikt til å snakke med barn om deres opplevelser (Barnevernloven, 1992, § 4-4). Jeg må derfor undre meg over om forutsetningene for å utøve gode samtaler med barn er tilstede. Jeg undrer meg også over om organisasjonen tilrettelegger for fagligheten ved at de ansatte opplever å ha nok kompetanse for å gjennomføre adekvate barnesamtale.

Trevithick (2008) sin kunnskapsmodell får frem kompleksiteten i arbeidet med barn, og belyser videre at det er behov for at de ansatte har behov for både teoretisk kunnskap, faktabasert kunnskap og praksisbasert kunnskap. Informantene omtaler flere ulike utfordringer jeg anser kan knyttes mot modellen, som da bekrefter informantenes opplevelse av manglende kompetanse. Det vil være svært viktig for barnet at den voksne i samtalen har utstrakt kompetanse omkring barnesamtalen slik at barnet ikke opplever erfaringer som tilsier økt offerrolle eller krenkelser som på den måten kan stille barnet i dårlig lys. Selv om livssituasjonen oppleves vanskelig for barnet, er det viktig at barnet beholder sin verdighet (Ruud, 2016, s. 24-25).

En informant har en opplevelse av manglende kompetanse omkring traumebevisst omsorg og har et ønske om mer kompetanse innenfor feltet. Hun ønsker at barneverntjenesten retter blikket mot barns opplevelser slik at de kan se barnet i lys av dets opplevelser. Imidlertid fremkommer det ikke fra sitatene at informantene forstår begrepet traumebevisst omsorg, de benytter kun flere ulike ord og begrep. Ved å bruke traumebevisst omsorg som forståelsesramme, vil forståelse av barnets følelser og følelsesuttrykk være den ansattes fokus. Gjennom traumebevisst omsorg gis det rom for undring for hva som ligger bak barnets handlinger, og hva disse handlingene er uttrykk for. Dette innebærer at den ansatte møter barnets følelsesuttrykk som smerteuttrykk (Thommessen & Neumann 2019, s. 10). Videre uttrykker informantene flere ønsker som kan være med på å bidra til å oppdatere deres manglende kompetanse. Eksempler de kommer med er mer veiledning, kurs, praksisnære gruppeoppgaver, samt at femårig masterutdanning. Den ene informanten uttrykker at dette ville vært et positivt løft, da hun ikke opplevde å få tilstrekkelig kunnskap i utdanningen. Mangelen på kunnskap ble først tydelig da hun kom ut i arbeidslivet. Dette samsvarer med regjeringens anbefaling av kompetanseløft, som er et resultat av en avdekning om at ansatte i barnevernet mangler kompetanse og forutsetninger for å kunne hjelpe barn og deres familier (Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, 2019, s. 9).

For å oppdatere seg innenfor sin manglende kompetanse, tilegner en informant seg ny kunnskap ved å lese seg opp på ulike temaer som er relevant og aktuelt for problemstillingen. Dette samsvarer med Trevithick (2008) sin modell som også belyser tidligere forskning som viser til praksisbasert kunnskap hvor ansatte fortrinnsvis benytter kunnskap som er lett

tilgjengelig. Hovedsakelig brukes egen erfaring, egenskaper og kompetanse, samt samtaler med kollegaer, ledere og samarbeidsmøter på kontoret. Når man ser på de ulike erfaringene informantene har når det gjelder samtaler med barn, kan det fremstå som rammebetingelsene de har begrenser mulighetene for at de kan få en dypere faglighet. Dette kan spille inn i forhold til kvaliteten på samtale. Likevel kan informantene tilegne seg mye kunnskap i form av egen erfaring. Dette kan refereres til den praksisbaserte kunnskapen i form av hvordan informantene benytter seg av den kjente kunnskapen og bruker sin egen kunnskap. I tillegg til hvordan disse erfaringene danner grunnlaget for ny kunnskap. Videre belyses relevansen av den personlige- og profesjonelle kompetansen man får ved hjelp av livserfaring og erfaring fra praksisfeltet. Via utdanning, kurs og praksis kan man skaffe seg kunnskap fra ulike kilder. Det bekreftes i tillegg av informantene at organisasjonen har fokus på ulik kursvirksomhet.

Det er videre en grunn til å sette lys på om de ansatte i barneverntjenesten innehar god nok kompetanse for å samtale med de sårbare barna. Nettopp fordi sårbarheten til barnet enten kan være medfødt, eller at det kan ha blitt påført sårbarheten av miljøet lever i er det svært viktig å ha nok kompetanse om barns atferd og omgivelsene det lever i. Som Drugli (2013, s. 21) påpeker er de sårbare barna i større grad mottakelig for risikofaktorer og vil derfor ha en mindre tåleevne enn barn som er mer robuste. Det vil derfor være av vesentlig karakter for de ansatte å ta med i betraktningen at det som skaper et risikofyllt og utfordrende miljø for et barn er summen av alle risikofaktorene. Videre må de ansatte ha med seg i betraktningen at risiko- og beskyttelsesfaktorene omkring barnet preger og påvirker barns tilknytning til sine nære omsorgspersoner på godt og vondt. Tilknytningen avhenger av på hvilken måte og i hvilken grad barnets grunnleggende behov blir tilfredsstilt. (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 62).

En god samtale forutsetter at de ansatte anerkjenner og formidler forståelse til barnet som samtalepartner. På den måten vil barnet ha forutsetninger for å videreformidle hvordan de har det i sitt liv (Gamst, 2017, s. 34).

5.2 Mangel på felles forståelse

Å arbeide i barneverntjenesten krever trygge og kompetente ansatte som arbeider mot et felles mål om at blant annet barn skal bli hørt. Dette vil videre kreve at de ansatte har en felles forståelse for hvordan arbeidet skal gjennomføres. Ved å utarbeide rutiner og retningslinjer som skaper en felles forståelse og et felles språk kan organisasjonen også få til et bedre samarbeid mellom de ansatte. Dette kan igjen påvirke et godt samhold blant de ansatte, som igjen gir en større trygghet. Trygghet blant de ansatte har også en positiv effekt på ansatte som arbeider med barn som lever i vanskelig omsorgssituasjoner (Heimstad & Biong i Thommessen & Neumann, 2019, s. 40). Imidlertid bekrefter min studie at informantene ikke opplever en felles forståelse for hvordan arbeidet skal utføres. De opptrer slik de selv tenker er riktig og har heller ingen faste rutiner. Jeg vil derfor anta at informantene mangler både trygghet og mestring i forhold til å oppleve å gjøre en god nok jobb.

Samtlige informanter forteller at det ikke foreligger felles rutiner på arbeidsplassen for hvordan de skal skape en relasjon med barn, eller hvordan barnesamtaler skal gjennomføres. De har heller ikke blitt enige om noe. En informant begrunner den manglende felles forståelsen, med manglende rutiner og opplæring. En annen informant peker på utfordringen hun opplevde knyttet til felles forståelse. Imidlertid har informanten lært seg noen verktøy via tidligere erfaringer som hun benytter seg av. Informantene er derfor samstemte i at de ikke opplever en felles forståelse på sin arbeidsplass. Alle informantene uttrykker også manglende opplæring i blant annet barnesamtaler, noe de også knyttet opp mot manglende tid på arbeidsplassen. Det vil ifølge Gamst (2017, s. 34) være viktig at barnet blir møtt som en betydningsfull og kompetent informant, på den måten kan barnet oppleve mindre sårbarhet. De ansatte forpliktet derfor til å få kunnskap om, og vite hvordan barnet opplever sin livsverden (Gamst, 2017, s. 34).

En informant peker på at hun er opptatt av å høre barns stemme, men opplever ikke at det er gode nok rutiner til å fange dette opp. Med tanke på at barnet skal få muligheten til å oppleve en meningsfull situasjon vil det være viktig at de ansatte har fokus på barnets utviklingsmessige nivå, samt å tilpasse samtalen deretter. På den måten vil de hjelpe barnet til å forstå sin opplevelse og samtidig hjelpe barnet til å skape en mening (Ruud, 2016, s. 22).

Videre setter de søkelys på at det i noen tilfeller handler om tilfeldig læring. Informanten er derfor usikker på om det hun gjør er rett eller alt og at hun ikke får veiledning i gitte situasjoner om hun ikke ber om det selv. Jeg tolker det dit hen at det handler om en opplevelse av ansvar for egen læring. Imidlertid setter de søkelys på kompetanseheving som et fokus innenfor organisasjonen. De opplever at det er høyt fokus på å kurse de ansatte. Jeg undrer meg derimot over om informantene opplever og ha nok tid til å fordøye kunnskapen de får, og om det er dette som må til for å skape en felles forståelse i arbeidet. Det kan likevel være nyttig og oppdatere seg innenfor temaer, slik at informantene får mulighet til å oppleve mestring ved å fordype seg i enkelte temaer. Som nevnt over la informantene vekt på flere ulike begreper, men det fremkommer ikke som om de forstår hva eksempelvis traumebevisst omsorg handlet om. Traumebevisst omsorg handler om trygghet, relasjon og følelsesregulering (Thommessen & Neumann 2019, s. 10). En antagelse jeg har er at informantene ikke har en opplevelse av å mestre disse grunnpilarene i sitt arbeid, på bakgrunn av tidspresset de opplever å stå i.

Alle informantene har mye erfaring med barn som har vært utsatt for omsorgssvikt fra tidligere yrker, og i nåværende yrke i barneverntjenesten. Informantene har imidlertid fått lite eller ingen opplæring i hvordan samtale med barn. De opplever at de har for liten tid til å tilegne seg denne kunnskapen, samt at det også foreligger lite veiledning på bakgrunn av følt behov. Når informantene videre påpeker at de gjør det litt på sin egen måte i forhold til hva de føler er best vil jeg anta at kvaliteten på arbeidet oppleves ulik for barna de møter. Muligens handler dette om egen usikkerhet og trygghet rundt sin egen kompetanse. For å ha mulighet til å hjelpe barn på best mulig måte er det viktig å ha fokus og forståelse av egne utfordringer i møte med barnet. Å ha god kunnskap om barns atferd vil også være med å styrke barns muligheter (Thommessen & Neumann, 2019, s. 128).

Imidlertid setter flere informanter søkelys på kollegabasert veiledning og at informantene bruker hverandre som læringspartnere. Dette samsvarer med modellen til Trevitich (2008) som blant annet omhandler praksisbasert kunnskap. Modellen har i tillegg satt søkelys på tidligere forskning hvor det fremkommer at de ansatte i første omgang benytter seg av kunnskap som er lett tilgjengelig, som for eksempel egen erfaring og samtaler på kontoret.

Informantene hadde et uttalt ønske om å skape en felles forståelse og et felles mål for arbeidet. Dette poengterer viktigheten av å ha fokus på kunnskapsmodellen til Trevitich (2008) som påpeker at de ansatte bør kunne relatere og benytte både den teoretiske, faktabaserte og praksisbaserte kunnskapen i arbeidet. I lys av at informantene opplevde manglende verktøy knyttet til barnesamtaler, vil jeg anta at de ansatte ville ha god nytte av ulike arbeidsteknikker i hvordan de kan arbeide med de sårbare barna på best mulig måte. Sammen med ønske om felles rutiner på arbeidsplassen kunne dette økt mulighetene for et felles fokus i organisasjonen.

5.3 Relasjonskompetanse

Relasjonsarbeid krever kunnskap og kompetanse. Samtidig innebærer det å ha relasjonskompetanse å være seg selv i yrkesrollen, og ha et bevisst forhold til hvordan egne personlige særtrekk innvirker på samhandlingen. Relasjonskompetanse kan videre utvikles gjennom hele yrkeslivet i henhold til Trevitich (2008) sin kunnskapsmodell, som blant annet sier noe om hvordan man benytter sin egen praksisbaserte kunnskap i fornyelsen av den nye kunnskapen.

En god relasjon mellom den voksne og barnet kjennetegnes ifølge informantene av trygghet og tillitt. Informantene benytter seg av ulike definisjoner for å få frem begrepet. En informant forteller at det handler om forholdet to mennesker har til hverandre, mens en annen informant forteller at det handler om samspill preget av gjensidighet og trygghet. Men hvordan kan gjensidighet være mulig i en barnesamtale som bærer preg av asymmetrisk forhold hvor hensikten er at kun den ene skal blottlegge seg? Videre antar jeg at den voksne sitter på mer kunnskap og erfaring som gjør at han eller hun må tilpasse seg til barnesamtalen. Noe av formålet med barnesamtaler i barneverntjenesten er nettopp at kontaktpersonen får informasjon om barnets opplevelse av sin livssituasjon, i tillegg er fokuset med samtalene barns rett til å bli hørt (Gamst, 2017).

Suksesskriteriene for å skape en god relasjon i barnesamtaler er derfor ifølge informantene at

det er lagt til rette for trygghet, tillitt og tid. Det at kontaktpersonen tilrettelegger for tillitt og trygghet i barnesamtalen fremstår, ifølge Gamst (2017) som en forutsetning for at barnet kan fortelle om sine opplevelser, og innebærer at kontaktpersonen fremstår som en støtteperson for barnet. Noe som også er poenget i barnesamtalene i barneverntjenesten. Det at barnet forteller om livshistoriene, viktige kriterier for å få det til er nettopp tillitt og trygghet. På den måten kan barnet få riktig og tilpasset hjelp ut ifra sin historie.

Imidlertid skiller ikke informantene tid og relasjon fra hverandre. De knytter begrepene opp mot hverandre. De poengterer blant annet at de får en bedre relasjon til barna i de tilfellene hvor det foreligger tid. Tid til å ha nok møtepunkter sammen med barna og tid til å bli kjent med barnet slik at de kan skape den relasjonen de selv ønsker. En informant påpeker at tiden førte til at hun fikk til flere møter, som igjen førte til bedre og bedre samtaler. Imidlertid vil ikke alltid tid gi bedre samtaler, da mye også ifølge informantene handler om å ha de riktige verktøyene og nok kompetanse. Funnene indikerer videre at informantene beskriver viktigheten av å arbeide med relasjonen over tid som avgjørende for å skape den trygge rammen som bør være grunnleggende for at barn skal fortelle. At relasjonen først kan skje når det foreligger trygghet og tillitt fremsto som å være et viktig erkjennelse hos alle informantene. Dette er i tråd med Lund (2012, s. 109) som påpeker at den voksne er ansvarlig i relasjonsbyggingprosessen. Det å anerkjenne barns opplevelser vil være viktig for å bygge en god relasjon. Videre vil et grunnleggende ønske om å forstå barnet være viktig. Den ansatte må stille åpne og subjektive spørsmål og formidle interesse med ord og kroppsspråk, noe som ifølge Lund (2012, s. 109) er avgjørende for tillitt. En utfordring i barneverntjenesten er at barn som har ulike utfordringer ofte har lite eller ingen tillitt til voksenpersoner. I relasjonsbyggingprosessen kan de derfor teste den voksne for å erfare hans eller hennes tåleevne (Hertz, 2011, s. 231). Dette vil være viktige momenter informantene bør ha med seg i arbeidet fordi en beskyttelsesfaktor ved barn som er utsatt for omsorgssvikt kan være trygge relasjoner med andre i barnets nærmiljø (Kvillo, 2015, s. 246).

En anerkjennelse av barnets opplevelser er ifølge Drugli (2013, s. 45) betydningsfull for å oppnå en relasjon, og møtet mellom barnet og den voksne handler på mange måter om å oppnå anerkjennelse. Dette innebærer at den voksne er bevisst på egen fremtoning, samt at de har forståelse for relasjonen. Informantene forteller at de er opptatt av å anerkjenne

barnet og dets opplevelser. En informant opptre varsomt og påpeker samtidig at hun har fokus på barnet og barnets atferd. Dette er i tråd med Schibbye (2012, s. 245) sin anerkjennelsesteori som påpeker at har alle behov for anerkjennelse. Anerkjennelsesteorien bygger videre på fem ingredienser som er lytting, forståelse, aksept, toleranse og bekreftelse. Hvis den ansatte er i kontakt med seg selv som individ i møte med den andre, har man på den måten en større mulighet for å forstå den andre (Schibbye, 2012, s. 247).

Informantene er alle opptatt av relasjon, men slik det fremkommer i intervjuene, opplever de ikke å ha nok kunnskap om det. De viser imidlertid forståelse for at de har behov for en bredere kompetanse om relasjon, men opplever samtidig at de ikke har tid til å tilegne seg det. Dette kan også forklare hvorfor informantene synes det er ekstra utfordrende å knytte relasjon til barn med ekstra utfordringer. De ønsker å bruke ekstra tid på relasjonsbygging nettopp på bakgrunn av dette. Videre poengterer de at der hvor relasjonen til barna er god har de hatt nok tid. De har fått benyttet virkemidler som smilefjes, tatt barnet ut av sin vante situasjonen, gått tur, eller bare gjort noe barnet har hatt lyst til. Likevel kan jeg undre meg over om dette kun handler om tid, eller om det også kan handle om informantens egen trygghet i arbeidet ved å bli bedre kjent med barnet. Tillitten som kan opparbeides underveis og om mestringsfølelsen informantene opplever vil gjøre at de står stødigere. Det vil være svært relevant for de ansatte å ha kompetanse knyttet til barns tilknytning når de skal se på den relasjonelle samhandlingen. Ifølge Bowlbys (1988, i Ruppert, 2019, s. 58) vil forholdet barnet har til sine foreldre de første leveårene ha stor betydning for resten av livet. Ifølge tilknytningsteori kan barnet streve med tilknytning og tillitt til andre hvis det har blitt utsatt for omsorgssvikt (Killèn, 2009, s. 130).

Videre har en informant fokus på egen rolle i møte med barnet, slik at hun får et helhetlig bilde på barnets omsorgssituasjon. Informanten påpekte at det var viktig å prøve å forstå hva det er som ligger bak atferden. Dette peker også Thommessen og Neumann (2019, s.30) på. De påpeker at det kun vil være mulig å hjelpe barn og deres familier på en god måte må den ansatte er bevisst på egne følelsesreaksjoner. Det betyr at de ansatte må ha kunnskap om seg selv, sine følelser og samhandlingsmønstre for å kunne gi trygghet og å skape en god relasjon. Videre er det hensiktsmessig å fokusere på å snakke rolig og lytte til rolige stemmer, le og å se

trygge ansikt har en beroligende effekt. Trygghet, relasjon og følelsesregulering er altså grunnleggende i arbeidet med traumatiserte barn og unge (Thommessen & Neumann, 2019, s. 10).

Dette påpeker også en informant når hun hevder at det mest hensiktsmessige i møte med barn er å se på det bakenforliggende. Informanten ønsker å ha fokus på barnets omgivelser, ikke bare barnet. Noe hun begrunner i at må til for å få tak i barnets utfordringer, eller problematikken som hun sier. Dette kan også knyttes slik jeg forstår det til traumebevisst omsorg som peker på at det handler om å forstå barnets følelsesuttrykk hvor det ligger en forutsetning om at vi tar barnets perspektiv og forstår andre og egen atferd i lys av underliggende årsaker (Thommessen & Neumann 2019, s. 10). Sett i lys av dette vil det være nyttig for de ansatte å være bevisst på hvilken informasjon barnet gis slik at det vil gi mening. For å hjelpe barnet til å forstå hva det har opplevd, kan det være med på å skape en mening i situasjonen. I forhold til en barnesamtale vil det være viktig å være tydelig ved å fortelle om bakgrunnen for samtalen, enn den typiske «small talk» (Ruud, 2016, s. 20-21).

5.4 Tid

I følge forskning er opplevelse av mestring nettopp er en av grunnpilarene ved engasjement i arbeidet. Sørnes (2017) fokuserer videre på at tidspress ikke nødvendigvis vil løses ved å ha færre arbeidsoppgaver, eller mer tid. Derimot bør ledelsen rette fokuset på ulike ressurser som er tilgjengelige. Med det menes at de ansatte bør få verktøy for å oppleve mestring, istedenfor å redusere tidspresset alene.

Informantene påpeker stadig tid som en stor utfordring og en mangelvare i barneverntjenesten. Samtidig som de ønsker mer kunnskap om hvordan de blant annet kan få til en god relasjon. Informanten fremhever viktigheten ved å ha tid til å knytte bånd så tillitt kan oppstå. Jeg vil derfor anta at det Sørnes setter fokus på vil være et vesentlig poeng for å redusere belastningen tidsmessig. Det kan fremstå som nyttig å gi de ansatte ulike verktøy for å redusere belastningen informantene kjenner på i forhold til tiden. Hvis de ansatte føler mestring ved arbeidet de utfører vil det senke graden av tid de benytter for å forberede seg til en barnesamtale. Noe som i begge ender vil føre til en vinn/vinn situasjon.

Felles for alle informantene var som skrevet over at de la stor vekt på tidspress og graden av tid de hadde til rådighet. Dette gjaldt alle ulike saker, men spesielt utfordrende var barnevernssakene med stor kompleksitet. Informantene uttalte videre at manglende tid til å tilegne seg kunnskap om ulike tema var en av de største utfordringen de hadde. Informantene måtte skaffe seg tilgang til fagstoff selv. Videre vil mer tid til å oppdatere seg på nyere forskning og litteratur gi informantene større mestringsfølelse i møte med barnet. Det handler om å gå inn i seg selv og vurdere hvilken fremgangsmåte en bør bruke i møte med hvert enkelt barn. Dette støttes av Sørnes (2017) som sette søkelys på at tidspress på arbeidsplassen på sikt kan føre til at de ansatte ikke mester jobben.

På bakgrunn av tidsbegrensningen opplevde informantene at de ikke hadde nok tid sammen med familien og barnet. Betydningen av tid kan ses i sammenheng med ulike aspekter, blant annet det relasjonelle. Informantene beskriver hvordan det å bruke tid på barnet og familien var av stor betydning for å skape en god relasjon. Som påpekt tidligere så har en god relasjon betydning for trygghet og tillit. Samtaler med barn i strevsomme omsorgssituasjoner vil ifølge Nordanger og Braarud (2017 s. 28) kunne være avgjørende for barnets opplevelse av egen livssituasjon. I dette hviler et stort ansvar hos de ansatte som forteller om tidspresset de står i. Jeg vil anta at informantenes opplevelse av manglende tid kan stå i veien for å oppnå den gode relasjonen som er preget av tillit og trygghet, som nettopp er vesentlige begreper for å oppnå den gode samtalen.

5.5 Endring

Utfordringene som er beskrevet over illustrerer hvilke sammensatte, komplekse og krevende arbeidsoppgaver informantene står ovenfor i sin arbeidshverdag knyttet til barnesamtaler. I tillegg de høye forventningene som stilles til de ansattes kunnskap og kompetanse.

Alle informantene fortalte om ulike utfordringer knyttet til tid og relasjonsarbeid i ulike sammenhenger. Videre opplevde de å ha et stort ønske og behov for endring i sin tjeneste. De fortalte hvordan de skulle ønske hverdagen så ut, og om hvordan de kunne nå målet om bedre hjelp til rett tid ved å oppdatere sin manglende kompetanse, samt følelsen av å ha tid til det. Dette er nettopp ett av målene i den nye kompetansestrategien til Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (2019, s. 9). Kompetansestrategien skal sørge for at de ansatte innehar de beste forutsetningene for å oppdage og hjelpe barn og deres familier.

En informant fortalte at hun hadde et ønske om bedre rammer og at det forelå en felles forståelse. Samtlige informanter uttrykte et behov for at det forelå en mal for arbeidet, at de hadde tid til hyppigere møtepunkter og at det var en bedre kontinuitet. En informant uttalte at hun skulle ønske det var et krav om hvor mange ganger man snakket med et barn om en spesiell utfordring. Jeg tolker det dit hen at hun ønsker en bedre struktur i arbeidet sitt. Videre fortalte en informant at hun hadde en opplevelse av at hun lykkes i arbeidet når hun følte hun fikk tid til å gjennomføre den.

Ifølge FNs konvensjon for barns rettigheter har barn rett til å bli hørt i situasjoner som angår dem (Ruud, 2016, s. 19). Barna skal videre få oppleve å få ta del i egen livssituasjon, å bli tatt på alvor. Samtlige informanter oppgir at det ikke foreligger en felles forståelse i arbeidet, eller samtaler med barn i sårbare situasjoner. Det informantene forteller underbygger videre det alle informantene snakker om. Betydningen av å ha tid for å kunne skape en relasjon med barn. De uttrykker også at mer kunnskap om relasjon kunne gjort det enklere for informantene å bygge relasjoner. En likhet alle informantene redegjorde for var også at det ikke fantes en felles forståelse for hvordan det skal arbeides med barn med ekstra utfordringer for å skape en god relasjon. Ingen av informantene hadde fått opplæring i hvordan samtale med barn og

videre fremgangsmåter i møte med barna. Informantene uttrykte derfor videre at de ønsket tettere veiledninger, tettere fagdager, samt praksisnære gruppeoppgaver.

Informantene satt i tillegg fokus på ønske om å skape en felles forståelse på arbeidsplassen, i tillegg til at barneverntjenesten gjorde seg mer synlig ute blant barn. Ved eksempelvis har kontordag ute på skolene en dag i uken.

Informantene påpekte verdien av økt fokus på kunnskaps- og kompetanseutvikling.. Spesielt muligheten til kurs og videreutdanning, samt opplæring og regelmessig veiledning uttrykte de som et positivt løft. Oppmerksomheten var også rettet mot at alle ansatte har ulike behov for veiledning og oppfølging, samt at viktigheten av at det blir hensyntatt slik at det ikke bare er opp til den enkelte. Informantene nevnte ulike fagdager de var fornøyd med som jevnlig veiledning med psykolog, felles kurs med andre instanser, kompetanseløftet og barnevernløftet. Videre fortalte noen av informantene om viktigheten av femårig utdanning innen barnevern, på bakgrunn av et ønske om større trygghet i sin utførelse av arbeidet.

En informant forteller avslutningsvis at noe må endres hvis barn skal fortelle.

6. Avslutning

I denne studien har jeg forsket på fenomenet barnesamtaler. Jeg opplever at det kan knyttes opp mot mitt masterstudie i henhold til at det kan knyttes opp mot didaktikk og ledelse. I det legger jeg at det er viktig å ha fokus på didaktikken i forhold til å utvikle kompetansen i barneverntjenesten. I forhold til ledelse vil jeg sette søkelyset på at å utvikle kompetansen til de ansatte er et ledelsesansvar. Denne studien vil nettopp gi informasjon til hva barnevernledere bør ha fokus på.

Barneverntjenesten har et stort og komplekst ansvar, hvor de ansatte skal være i stand til å hjelpe barn og deres familier som har behov for bistand, samt å gjøre vurderinger som resulterer i gode beslutninger. Alt tatt i betraktning er barneverntjenesten avhengig av at kvaliteten faktisk er god, samt at de ansatte innehar den faktiske kompetansen de selv opplever er nødvendig for å kunne utføre gode barnesamtaler.

Imidlertid fremkommer det i min studie at samtaler med barn i barneverntjenesten er i tråd med tidligere forskning omkring manglende kompetanse i barneverntjenesten (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017). De ansatte i barneverntjenesten har flere ulike utfordringer som synliggjør behovet for flere verktøy for å utføre gode barnesamtaler. Informantene benytter i dag mye av sin praksisbaserte kunnskap som metode og jeg har derfor stilt meg undrende til om forsvarlighetsprinsippet blir overholdt. Med det setter jeg søkelyset på om det er til barnets beste når informantene mangler vesentlige viktige verktøy i utførelsen.

Videre indikerer studien at informantene opplever manglende relasjonskompetanse, en mangel på felles forståelse i organisasjonen, samt tidspress. Funnene knyttes tett opp mot hverandre i form av at informantene legger vekt på at de mangler både tid, rutiner og en god nok kompetanse i å snakke med barn. Videre påpeker informantene at de ville fått til en bedre relasjon til barn hvis det forelå mer tid til det og at samtalene dermed ville fungert bedre. Etter å ha analysert funnene i studien tør jeg imidlertid å være usikker på om det kun vil være bedre tid som vil være utslagsgivende for den gode samtalen med barn.

Informantene påpeker blant annet at de får en bedre relasjon til barna i de tilfellene hvor det foreligger tid. Tid til å bli kjent med barnet slik at de kan skape den relasjonen de selv ønsker. En informant påpeker at tiden førte til at hun fikk til flere møter, som igjen førte til bedre og bedre samtaler. Imidlertid vil ikke alltid tid gi bedre samtaler, da mye også ifølge informantene handler om å ha de riktige verktøyene og nok kompetanse. Funnene indikerer videre at informantene beskriver viktigheten av å arbeide med relasjonen over tid som avgjørende for å skape den trygge rammen som bør være grunnleggende for at barn skal fortelle. At relasjonen først kan skje når det foreligger trygghet og tillit fremsto som å være et viktig erkjennelse hos alle informantene.

Funnene mine at peker på at informantene har behov for faglig påfyll, veiledning og også praksisbaserte gruppeoppgaver som rollespill eller lignende. De bør få opplæringen de er i behov av for å kunne gjennomføre barnesamtaler, samt at øvinger i felleskap og også tett veiledning over en gitt tidsramme. Den manglende kompetansen bør på plass ved konkrete metodeverktøy. Informantenes egne erfaringer, samt erfaringer fra kollegaer bør ikke være tilstrekkelig for å utøve samtaler med barn som lever i utfordrende situasjoner.

Studien kan også indikere at det er behov for å øke ressursene til barneverntjenesten, slik at midlene kan benyttes på kompetanseheving. Dette er noe allerede Barne- og likestillingsdepartementet (2017) har satt i gang ved satsingen på kompetansestrategien for 2018-2024. Jeg vil derfor anta at barn i større grad får muligheten til å bli møtt av profesjonelle ansatte som har konkrete metodeverktøy og forståelse om barnesamtaler. Kunnskap om tilknytningsmønstre og samspill vil gjøre de ansatte bedre rustet til å vurdere hvordan barn trives og hvordan de kjemper med å hankses med den voksnes verden. Dette kan bidra til at barn og deres familie får raskere og riktigere hjelp, samt at de får hjelpen de er i behov av på riktig grunnlag.

Avslutningsvis ønsker jeg å rette fokus mot barnevernleders rolle og ansvar i forhold til å tilrettelegge for at de ansatte kan få muligheten til å utvikle seg. De ansatte bør få mer kompetanse i hvordan de samtaler med barn, og det bør foreligge bedre rutiner i forhold til tidspresset de ansatte opplever å stå i, muligens i form av å endre rutiner. Videre vil det være hensiktsmessig at det foreligger en grunnleggende felles forståelse i hvordan arbeidet skal

utføres. Det kan føre til at de ansatte opplever arbeidsdagen sin mer håndterlig. En støttende leder som har tydelige forventninger og definerte arbeidsoppgaver, samt god organisering vil bidra til gode ressurser hos de ansatte. Videre vil det være nyttig at lederen hjelper til å sette tydelige mål, som igjen vil føre til forutsigbarhet for de ansatte. Sørnes (2017) retter i tillegg søkelyset mot at lederen bør tilrettelegge for ansatte som har stått i tidspress og økt belastning i forbindelse med jobb. Jeg ønsker dessuten å påpeke viktigheten av at de ansatte opplever trygghet, tillit og gode relasjoner innad i tjenesten, slik at de på den måten kan yte best mulig arbeid i møte med sårbare barn. Ved å oppnå trygge og kompetente ansatte vil det være større sannsynlighet for at barnesamtalene blir ivaretatt på en hensiktsmessig måte. De ansatte vil også på den måten kunne oppleve større handlingskompetanse i forbindelse med samtalene, i form av økt mestring, trygghet og kompetanse.

Det kan imidlertid tenkes at jeg ville fått annerledes funn ved å intervjuer i andre fylker. I det ønsker jeg å legge vekt på at fylkene arbeider annerledes i forhold til hvordan de er organisert. Dette kan på sin måte påvirke hvordan utviklingen av de ansatte vil være, sett i lys av kompetanseutvikling. Videre vil også barneverntjenester ha ulike metodeverktøy og også ulike strategier for kompetanseheving, samt opplæring i barnesamtaler. I noen fylker vil eksempelvis økonomi sette en større begrensning enn i andre områder. Dessuten vil det videre være ulik størrelse på tjenestene, som i sin grad påvirker hvor mange ansatte de er ved arbeidsplassen.

Litteraturliste

- Alvesson, M., & Sköldbberg, K. (1994). *Tolkning och refleksjon: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2019). Utredning av kompetansehevingstiltak i barnevernet. Hentet fra <https://bufdir.no/globalassets/bufdirs-kompetanseutredning-endelig.pdf>
- Barne- og likestillingsdepartementet (2017). Mer kunnskap, bedre barnevern. Kompetansestrategi for det kommunale barnevernet 2018-2024. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/6e31905299774f5681d57311e284d519/bedre-barnevern.pdf>
- Brinkmann, S., & Tanggaard, L. (2012). *Kvalitative metoder: Empiri og teoriutvikling*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Brottveit, G. (2018). Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: om å arbeide forskningsrelatert. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Bunkholdt, V, & Kvaran I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Gyldendal akademisk
- Cresswell, J. W. (2013). *Choosing Among Five Approaches*. London: SAGE Publication, Inc
- Dalland, O. (2015). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. (5.utg.). Oslo: Gyldendal akademisk
- Drugli, M.B. (2012). *Relasjonen lærer og elev: avgjørende for elevenes læring og trivsel*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Drugli, M.B. (2013). *Atferdsvansker hos barn: evidensbasert kunnskap og praksis*. Oslo: Cappelen Damm.
- Gamst, K.M.T (2017). *Profesjonelle barnesamtaler. Å ta barn på alvor*. Universitetsforlaget
- Gilje, N. & Grimen, H. (1993). *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger: innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Grønmo, S. (1996). Forholdet mellom kvalitative og kvantitative tilnærminger i samfunnsforskning. I H. Holter & R. Kalleberg (Eds.), *Kvalitative metoder i samfunnsforskning* (s. 73-108). Oslo: Universitetsforlaget.

- Hertz, S. (2011). Barne- og ungdomspsykiatri. Nye perspektiver og uante muligheter. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Killèn, K. (2009). Sveket i. Barn i risiko og omsorgssvikt (4. utg.). Oslo: Kommuneforlaget
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Kvello, Ø. (2015). Barn i risiko: Skadelige omsorgssituasjoner. (2. utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk
- Lund, I. (2012). Det stille atferdsproblemet. Innagerende atferd i barnehage og skole. (2. utg.) Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad og Bjørke AS
- Lov om barneverntjenester. (1992). Barnevernloven. (LOV-07-17-100). Lovdata.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100/KAPITTEL_4#KAPITTEL_4
- Nordanger, D, Ø. & Braarud, H, C. (2017). *Utviklingstraumer. Regulering som nøkkelbegrep i en traumepsykologi*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Postholm, M. B. (2010). Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier. Oslo: Universitetsforlaget
- Ringdal, K. (2001). Enhet og mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode. Bergen: Fagbokforlaget
- Ruppert, Dr.Franz. (2019). Forstå dine sår i sjelen - traumer, tilknytning og familiekonstellasjoner. Flux Forlag AS
- Ruud. A.K. (2016). Hvorfor spurte ingen meg? Kommunikasjon med barn og ungdom i utfordrende livssituasjoner. (3. utg.). Gyldendal Norsk Forlag
- Schibbye, A-L.L. (2012). Relasjoner. Et dialektisk perspektiv på eksistensiell og psykodynamisk psykoterapi. (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget
- Sørnes, (2017). (2017, 29. oktober). Vi sliter med tidspress og ressursknapphet. Ledernytt.
<https://www.ledernytt.no/vi-sliter-med-tidspress-og-ressursknapphet.6029514-355436.html>
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode (4. utg.)*. Bergen: Fagbokforlaget
- Thagaard, T. (2016). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. Bergen:

Fagbokforlaget

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder*. Bergen:

Fagbokforlaget

Thommessen & Neumann. (2019). *Gode hjelpere kjenner seg selv. Traumebevisst omsorg i*

arbeid med barn og unge. Cappelen Damn Akademiske

Trevithick, P. (2008). Revisiting the knowledge base of social work: A framework for

practice. *British Journal of Social Work*, 38(6), 1212-1237. doi:

10.1093/bjsw/bcm026

Østrem, S. (2015). *Barnet som subjekt. Etikk, demokrati og pedagogisk ansvar*. (2.

opplag). Oslo: Cappelen Damm AS

Vedlegg 1 Forespørsel om deltagelse

Forespørsel om å delta i forskningsprosjekt

Våren 2020 skal jeg gjennomføre et forskningsprosjekt hvor temaet er barn med utviklingstraumer. Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsintervju i forbindelse med min masteroppgave innen pedagogikk med vekt på didaktikk og ledelse. Jeg søker etter kontaktpersoner i barneverntjenesten sine opplevelser og erfaringer i møte med barn med utviklingstraumer. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål med prosjektet

Mange barn og unge blir utsatt for negative omsorgserfaringer som kan gi store konsekvenser for deres utvikling. Å utvikle sikre og trygge tilknytninger til andre er et grunnleggende behov. For at barn skal overleve, er tilknytningen til foreldre helt essensielt. En konsekvens av omsorgssvikt kan være utviklingstraumer (Ruppert, 2019, s. 152). I følge lov om barneverntjenester § 1-1 skal *Loven sikre at barn og unge som lever underforhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår* (barnevernloven, 2018, § 1-1).

Dette prosjektet søker å undersøke hvilke erfaringer kontaktpersoner i barneverntjenesten har i å møte barn som har utviklingstraumer. Det empiriske materialet vil analyseres og diskuteres gjennom teorier om utviklingstraumer. Gjennom dette prosjektet håper jeg å kunne være med på å gi innblikk i hvilke erfaringer kontaktpersoner i barneverntjenesten har med temaet, og hvordan disse erfaringene virker inn på utviklingen av det profesjonelle fagmiljøet. Jeg håper og tror at samtalene og intervjuet kan bidra til å gi nye perspektiver på egen praksis, og håper du vil delta i denne studien.

I min oppgave vil jeg analysere følgende problemstilling: *Hvordan beskriver kontaktpersoner i barneverntjenesten sin erfaring i møte med barn med utviklingstraumer?*

For å ytdype min problemstilling har jeg med to forskningsspørsmål:

☐☐ Opplever kontaktpersoner at de har nok kunnskap om utviklingstraumer?

☐☐ Hvilke erfaringer har kontaktpersoner med barn med utviklingstraumer?

Hva innebærer det å delta

Å delta i dette prosjektet innebærer først og fremst at jeg ønsker å intervju deg angående dine erfaringer med barn med utviklingstraumer, samt hvordan dere arbeider for å skape trygge relasjoner. Dette er et kvalitativt forskningsintervju. Intervjuet er semi-strukturert, som vil si at jeg på forhånd har utarbeidet en intervjuguide. Under intervjuet har jeg mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål, slik at intervjuet blir en samtale der kontaktpersonen kan fortelle om sine erfaringer. Intervjuet foregår mellom deg og meg, og vil ta ca. 45-60 minutter. Jeg vil ta notater underveis og intervjuet vil transkriberes av meg personlig i etterkant. Alle skriftlige data vil oppbevares utilgjengelig for andre og slettes etter at prosjektet er fullført. Det vil ikke være noe informasjon som kan identifisere deg i det skriftlige arbeidet.

Anonymitet og frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å grunngi dette. Dersom du trekker deg vil alle data samlet inn fra deg umiddelbart bli slettet. I masteravhandlingen vil all informasjon anonymiseres slik at det ikke kan spores personidentifiserbare opplysninger tilbake til vedkommende personer, leder eller arbeidsplass. Prosjektet avsluttes 30. juni 2020 og alle data vil bli slettet på dette tidspunktet. Frem til da vil dataene oppbevares på en harddisk hvor det kun er jeg som forsker som har tilgang. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Dersom du har spørsmål om prosjektet, ta gjerne kontakt med undertegnede.

Med vennlig hilsen Helle Simonsen

Universitet i Sørøst - Norge, Master i Pedagogikk med vekt på didaktikk og ledelse

Tlf: 95806585/ Epost: hell-si@live.no

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «kontaktpersoner i barneverntjenesten sine erfaringer i møte med barn med utviklingstraumer», og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til: å delta i intervju at det blir gjort lydopptak av intervjuet, og at disse beholdes frem til prosjektets slutt.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca.

30.06.2020

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2 Intervjuguide

Helle Simonsen

Master i pedagogikk med vekt på didaktikk og ledelse

Våren 2020

INTERVJUGUIDE

Jeg vil takke for at du tar deg tid til å stille opp som informant. Jeg ønsker i min avhandling å høre kontaktpersoner i barneverntjenesten sine erfaringer i møte med barn med utviklingstraumer. Hovedproblemstillingen min er som følger: *Hvordan beskriver kontaktpersoner i barneverntjenesten sin erfaring i møte med barn med utviklingstraumer?*

For å ytdype min problemstilling har jeg med to forskningsspørsmål:

- Opplever kontaktpersoner at de har nok kunnskap om utviklingstraumer?
- Hvilke erfaringer har kontaktpersoner med barn med utviklingstraumer?

1. Dette er en samtale mellom oss. Jeg spør spørsmål og du kan svare så kort eller langt som du finner passende eller ønsker.

2. Du kan trekke deg på hvilket som helst tidspunkt.

3. Er det i orden at jeg tar notater underveis? Det vil bli oppbevart på en passord beskyttet harddisk som kun jeg har tilgang til.

4. Har du noen spørsmål før vi begynner?

1. Hvilken utdannelse har du?
2. Hvor mange år har du arbeidet i barneverntjenesten?
3. Hvilke erfaringer med utviklingstraumer?
4. Kan du beskrive deg selv i møte med barn med utviklingstraumer?
5. Hva legger du i begrepet relasjon?
6. Foreligger det en felles forståelse av hvordan skape en god relasjon med barn med utviklingstraumer? Eventuelt hva har dere blitt enige om?
 - Velger dere selv hvordan dere ønsker å jobbe med barn med utviklingstraumer?
 - Har dere noen faste prosedyrer og fremgangsmåter?
7. Hvilke metoder benytter du for å få en god relasjon til barn med utviklingstraumer?
 - I så fall, hva gjør du?
 - Opplever du at du lykkes med å få en god relasjon?
8. Har du spesielle utfordringer i forhold til barn med utviklingstraumer?
 - I så fall, hvilke utfordringer har du?
 - Hvordan forholder du deg til disse utfordringene?
9. Hvordan opplever du at hjelpeapparatet (PPT, BUP og eventuelle andre) er til støtte for deg som kontaktperson?
 - Hva bidrar hjelpeinstansen med og hvordan?
 - Hva kan eventuelt bli bedre?
10. Hvordan opplever du samarbeidet med foresatte til barn med utviklingstraumer?
 - Er det avsatt god nok tid?
 - Hva kan eventuelt bli bedre?
11. Opplever du at du under utdanning fikk god nok kunnskap om barn med utviklingstraumer?
12. Hvis du fikk jobbe akkurat slik du drømmer om, hvordan ville du ha jobbet i forhold til barn med utviklingstraumer?
13. Er det noe mer du ønsker å si, eller tenker jeg burde ha spurt om?

